

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 60—
za en mesec .. K 5—
za izposojnino .. 70—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 58—
za en mesec .. K 5—
V spravi pravega meseca .. 4-50
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. K 10—
za izposojnino .. 15—

SLOVENE

== Inserati: ==
Enostolna petstvrsta (39 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 80 v
Pri naročilu nad 10 objav popust
Najmanjši oglas 50/9 mm K3—
== Poslano: ==
Enostolna petstvrsta K 1-54
Izšaja vsak dan izvenredno nedeljek in dan po prazniku, ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirati se ne vračajo; neizplačana pisma se ne sprejemajo.
Telefonski št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češko 24.797, ogr. 28.511, bosn.-her. 7563.

Železničarska stavka.

Predvčerajšnjim so priredili železničarji več shodov, da pretresejo pred javnostjo svoje gospodarsko stanje in sklepe o stavki. Da se je ta izvrstno organizirani, po svoji disciplini skoro vzorni stan odločil k temu koraku, mora dati vsakemu politično mislečemu človeku misliti. Z velikim naporom se je posrečilo voditeljem prepričati izbruh tega gibanja, ki bi mogel biti v položaju, v katerem se nahajamo, usoden. Le disciplini in visoko razviti zavesti dolžnosti organiziranega delavstva se ima javnost zahvaliti, da ne leži danes promet v Sloveniji na tleh. Umestno je, da se priključijo javnosti veliki pomen tega dejstva v zavest in se izreče delavstvu na tem mestu zahvala.

A zmotno je misliti, da je s tem ta zadeva zaključena. Gospodarske razmere, iz katerih je imelo bukniti na dan to gibanje, nikakor niso še prišle definitivno v red. Ureditve, ki se je sklenila, nikakor ni v stanu prepričati novega izbruha, ki bo to pot udaril nevzdržno in z veliko silo v naše gospodarsko življenje. Kar se je napravilo, drži komaj za teden dni. Treba je hitrih, energičnih ukrepov, treba je modrosti in političnega čuta, ki naj zastavi brez odloga svoj vpliv in vso svojo silo.

Ljudje, ki jim je dano o tej stvari odločati, ne kažejo, da popolnoma razumejo položaj in njegovo resnobo. Noče jim priti do zavesti, da so sedanjí življenjski pogoji železničarjev nevzdržni in da se igrajo vsled svojega zategovanja lahkomišelnosti z interesi države. Ne more namreč biti v interesu države, da se silijo železničarji vsled nezadostnih plač k »postranskim« zasluzkom, ali jasneje povedano k korupciji. S tako agrarno politiko se spreminja do sedaj v Jugoslaviji najbolj zanesljivi, najbolj ugledni železničarji v podkupljive, neporabne elemente. Zato je pravilno, da se smatra ta agrarna politika kot atentat na moralno neoporečnost, na osebno dostojanstvo železničarjev, ki so najbolj zavedni, najbolj izobraženi del delavstva. Železničarji se zavedajo položaja naše države na zunanji in na notranji neprimerno bolj globoko kakor oni, ki njeno upravo vodijo. Železničarji čutijo naš položaj in se vsled tega zatajujejo. Zato pomeni to zavračanje izrabljanja narodnega in domovinskega čustvovanja delavstva v fiskalne namene.

Nikakor ni znak politične dalokovidnosti, da se zanikajo delavstvu prednosti potom dogovora in sprave, ko bo ob iz-

bruhu splošne stavke treba v dveh dneh koncedirati vse. Šele ko bo udarila sila železničarske organizacije ob vrata prometnega ministristva, bodo pogajanja tekla hitreje. Drugod je pojmovanje delavskega gibanja drugače ustvarjeno. V Angliji ume vladajoče meščanstvo na bistveno pametnejši način zmagovati svojo nalogo. Lloyd George je stopil ob pretečem izbruhu stavke brez vsakega odloga in z veliko spretnostjo v dogovore z delavstvom; sprejel je v načelu šesturni delavnik, priznal vse, kar je vsled razvoja časa brezsmiselno odklanjati. Tako se bori Anglija proti boljševizmu! S tem, da sprejme in podpira vse, kar je v njem dobrega in sprejemljivega, ga ubija. Zato bo ta dežela politične modrosti najzadnja doživela nasilen socialni prevrat, če ga bo sploh kdaj doživela. Mi jo pa ubiramo za Italijo, kjer bo vsled nerazsodnosti genijalnih Sonninov polom, kakor kaže, strašen.

E. B.

Jugoslovanski Mercier.

Dolgo časa so se obotavljale italijanske oblasti in iskale vse mogoče, četudi le navidezne vzroke, da bi odstranile s Krka škofa Mahniča, to največjo moralno oporo jugoslovanske raje na zasledenih otokih. Končno so se Italijani poslužili podležnosti: zlorabili so njegovo željo, da bi se preselil v Senj, zvalili so ga na odprto morje in mu tu naznanili, da ga bodo prepeljali ne v Senj, marveč v Italijo. To je zločin italijanskega militarizma, napram kateremu bi kulturni svet ne smel ostati miren, če ni kultura laž, in svoboda puhla laza.

Kakor hitro se se izkrcali laški vojaki na Kvarnerskih otokih, so se pričela preganjanja vseh, ki mislijo in čutijo hrvaško. Aretacije, konfinacije in izgoni so bili na dnevnem redu, z brutalno vojaško silo je hotel italijanski imperijalizem na prvi mah zadušiti vsako narodno zavest in uničiti jugoslovansko misel. Vsa »rodstva« so bila in so dobra; zavijanja, laži, huškanje in razpaljevanje narodnostnih strasti med domačim hrvaškim prebivalstvom in laškimi naselenci. Pozdrav francoskim ladjam je veljal za veleizdajstvo, staroslovensko bočosluzje s hrvaško pridigo za kulturni zločin. In pričelo se je tisto mučenje našega naroda pod italijanskim bajonetom, o katerem se napolnjujejo stolpci naših listov vse do danes in ki tvori najzločnejše poglavje naše zgodovine.

Sredi te brezobzirne in brezvestne

genje proti vsemu slovanskemu življu ob Kvarneru, sredi nečloveškega preganjanja, uprizorjenega pod plaščem kulture in svobode je stal dr. Anton Mahnič, neomajen, trden, zvest sin malega ubogega naroda, in je branil z vso odločnostjo v boju oje-klenelega moža, z vso železno logiko filozofa, z vsem žarkim ognjem mehke slovanske duše zasluženi del našega naroda ob Adriji pred udarci laške surove sile, ki nemoteno, brez vsakega nadzorstva in v ime-nu Evrope tepta najpreprostejše pravice in gazi v blato svobode posameznika in naroda. Še je v našem spominu znameniti odgovor Mahničev, ki ga je poslal admiralu Cagniju dne 3. januarja t. l. in ki bo ostal kot dokument v zgodovini borbe našega naroda za obstanek. Brez fraz, brez nepotrebnih besed, brez vsakega olepševanja, toda z neizprosno logiko je vrget dr. Mahnič v obraz admiralu Cagniju vso zavrato in protipostavno postopanje laškega vojaštva z našim ljudstvom.

Posledice niso izostale. Množile so se skrite šikane, ugovor za ugovorom proti »hujskaškemu, protirimskega delovanju narodno zblaznelega škofa« je romel v Rim. Toda italijanska vlada si ni upala odkrito in javno položiti roke nanj, ker se je bala evropskega škandala. Ostala ji je zvijača, katere žrtev je končno postal dr. Anton Mahnič.

Menda še ni pozabljena idealno lepa in vzvišena borba kardinala Mercierja z nemškimi guvernerjem v Belgiji, generalom Bissingom, ki se ji je čutil ves kulturni svet. Kardinal Mercier je postal apostol Belgije v najžalostnejših dneh njene sužnosti. Toda nikdar se ni predrznil nemški militarizem konfinirati ali odpeljati tega moža, ki je tako ozko spojen z zgodovino svetovne vojne, kot se je to predrznil admiral Cagni z našim dr. Mahničem, ki je v svojem delovanju zasledoval iste cilje in uveljavljal ista krščanska načela pravičnosti in svobode, kot je to delal njegov belgijski sobrat.

Vemo, da bo Evropa molčala k deportaciji bolnega, že osivelega dr. Mahniča, ker ne rabi več »takih apostolov«, ker je »nemški militarizem« strit in je bojni klic, ki je podžigal skoro ves svet v strašni borbi s pruskim imperijalizmom in jo posvetil, sedaj že obrabljen, in ker ne gre več »za svobodo malih narodov«, ampak ker se v Parazu vrši krat drugega imperijalizma in militarizma, ki se je ob propadu prvega rodil. Svet deseterice ne bo zganil prsta proti takemu postopanju admiral Cagnija, ki je nov sramotni pečat na telesu italijanske kulture. Toda naš narod

ne bo molčal in ne bo pozabil. Globoko v srce bo shranil to novo nesrečno žrtev nasilnega in nasilnega italijanskega militarizma in imperijalizma in prišel bo dan, ko bo obtožil ves kulturni svet, ki danes v temu molči in si kot Pilat pere roke: »J'accuse!« Alré.

Konzul Schvegel:

Problem mirovne konference.

Pariz, dne 26. marca 1919.

Prosim, imejte pred očmi goreni datum, ko čitate te vrste. Kajti danes lahko zastari v malo dneh, vse kar koli se pove, in nevarnost blamaže je posebno velika za onega, ki hoče kaj povedati o mirovni konferenci, ki se že vleče mesece brez vsakega rezultata, in to v trenutku, še predno je dosegla v vprašanju preliminar-nega miru vsaj neko gotovo točko.

Ko so pred kratkim vprašali vpliv-nega delegata, po kateri metodi da deluje »Svet deseterice«, to je svet petih velesil (Francija, Anglija, Italija, Združene države, Japonska), ki je izključno prevzel do-ločitev mirovnih pogojev, je ta odgovoril: »Po prav nobeni metodi. Vprašanja se ob-ravnava, kakor nanese slučaj, in če se zdijo pretežka, se odloči njih preiskava in odločitev na pozneje.« Med vojsko smo imeli mnogokrat priliko, se pritoževati o pogreških »stare diplomacije«, v Parizu pa se nam sedaj nudi priložnost spoznavati pogreške »nove diplomacije«.

Ker je hotel Wilson ob svoji prvi vr-nitvi v Ameriko v februarju že nekaj s seboj prinesiti, se je morala konferenca lo-titi najprej vprašanja zveze narodov. Tudi tako ni bilo mogoče spričo obstoječih na-sprotij doseči več, kakor »načrt«, toda že ta je vzbudil v Evropi in Ameriki toliko opozicije ali pomislekov, da so morali celo predsednik sam in njegovi najožji pristaši izjaviti, da gre samo za načrt, ki potrebuje še mnogo popravkov. Zakaj ga pa niso raje popravili kakor objavili v Parizu je pisala socialistična »Humanité«: »Zveza narodov — namesto da bi prinesla med-sebojno zavarovanje proti vojski, na ka-tero so upali vsi, ki so bili trpeli pri veliki katastrofi, — se izkazuje kot garancijska družba kapitalističnih vlad proti silam re-volucije.« Nasprotstva v Zedinjenih drža-vah so bila še mnogo večja. Tam so obža-lovali Francijo, ki naj se zadovolji s praz-no dozdnevnostjo zveze narodov namesto z dejanskim varstvom svojega obstoja.

LISTEK.

Salamonska razsodba.

(z angleščine (Dickens, Christmas-Stories) prevel Al. Pen.)

(Dalje.)

Ta pogumna izjava je odstranila trenutno vse pomisleke in pričeli so se posvetovati, kaj naj najprej napravijo. Končno so sklenili z majhno iskrico upanja v srcu: da ne bodo do drugega jutra ničesar ukrenili, ker bo mogoče med tem časom nekaj ur mirnega spanja vrnilo ubogi mrs. Drabble izgubljeni spomin. Ko se bo pričelo daniti, ali z drugimi besedami, predno bodo mrs. Heavysides in mrs. Smallchild mogle natančno spoznati otroke, bodo morali prenesti dojenčke v glavno kajuto. Kot priče in pomoč doktorju in kapitanu bodo morali biti navzoči mr. Purling, mr. Sims in prvi krmar. Tako sestavljeni sodni dvor bo imel svoj sestanek — vsled nujnosti slučaja — točno ob 6. uri zjutraj.

Tako se je pričelo drugo jutro zborovanje pri lepem vremenu in ugodnem vetru. Mr. Jolly je podvrzel zadnjikrat mrs. Drabble dolgemu izpraševanju — podpiran od kapitana in v navzočnosti priča. A pe-srečna strežnica ni ničesar vedela. Doktor je izjavil, da je njena zmedenost kronična, in kapitan in triče so mu enoglasno pri-trdila.

Potem so poizkusili, sporočiti sopro-gom, kako čudno so se zavrteli dogodki. Našli so mr. Smallchilda v živahnem po-govoru z morjem in prve artikulirane be-sede, ki jih je izpregovoril, so bile: Pre-klicani prepečenec in slanina! Na nadaljne poizkuse, pripraviti ga do govorjenja, je nepotrpežljivo odgovarjal: Naj ga vržejo rajši takoj v morje in oba dojenčka za na-meček. Tudi resni opomini niso imeli boljših uspehov. »Napravite, kakor hočete,« je mr. Smallchild slabotno odgovarjal.

»Torej prepustite meni, kapitanu lad-je, da uredim to zadevo?« je vprašal kapitan ladje.

Nobenega odgovora.

»Priklanjate z glavo, sir, če ne morete govoriti!«

Mr. Smallchild je priklanjal, z glavo na blazini, okoli in okoli — in zaspal.

»Ali naj velja to za privolitev, da lahko jaz vzamem vso stvar v roke?« je vprašal priče kapitan Gillop.

Priče so odgovorile z odločnim »da«.

Potem so isto proceduro ponovili s Simonom Heavysides, ki je kot intelligen-ten mož odgovoril s predlogom, kako bi se po njegovem mnenju na zelo lahek na-čin odstranile vse težave.

»Kapitan Gillop in gospodje,« je iz-pregovoril z melanholično vlijudnostjo, »predvsem bi želel, da ste bolj obzirni z mr. Smallchildom kot z menoj. Rad sem namreč pripravljen, odgovoriti se otroku,

naj bo že katerikoli, iz z vašim dovolje-njem predlagam, da naj dobi mr. Small-child oba otroke, ker bo tako popolnoma gotov, da ima svojega.«

Temu duhovitemu predlogu je ugo-varjal le doktor, ki je sarkastično vprašal Simona, kaj bo rekla njegova žena.

Tesar je priznal, da na to ni mislil, skoraj gotovo pa je, da bi mu v tem oziru delala velike težkoče. Tudi priče so bile vse tega mnenja in Heavysides je izjavil, da hvaležno polaga vso zadevo v roke go-spoda kapitana; potem je odšel k svoji družini.

»Gospoda moja,« je pričel kapitan, »prvi za soprogi sem jaz, kot poveljnik ladje, ki mora prevzeti odgovornost. Pre-mišljeval sem o stvari na vse strani in sem pripravljen, naprtiti si jo na mojo vest. Glas narave, ki ste ga predlagali, mr. Purling, se je izkazal kot nezanesljiv. In vi, mr. Sim, ste predlagali, naj očetje vad-ljajo za otroke, kar ne odgovarja mojim nazorom, ker tako ravnanje se ne spodobi v tako resni zadevi. Ne, gospoda moja, na-pravil sem drugačen načrt, ki ga bomo se-daj izpeljali. Pojdite z menoj v stewardovo sobico.«

Priče so se začudeno spogledale in mu sledile.

»Saunders,« je rekel kapitan stewar-du, »prinesite sem vašo tehniko.«

Bila je navadna kuhinjska tehnika, z medeno škodelico na eni, in z močno že-

lezno ploščo na drugi strani, v katero so polagali uteže. Saunders je postavil to tehniko na majhno, snažno mizico.

»Pogrinite škodelico s čistim prtom,« je ukazal kapitan, potem pa se je obrnil k doktorju in nadaljeval: »Bodite tako pri-jazni in zaprite vrata spalnih kabin, da ne bodo ženske ničesar slišale, in prinesite mi oba dojenčka sem.«

»O, sir!« je vzkliknila mrs. Drabble, ki je v svesti si svoje krivde videla vse priprave, — »o, ne storite ničesar tem ma-lim črvičem! Če že mora kdo trpeti, po-tem naj trpi jaz!«

»Držite jezik za zobmi, mrs. Drabble, in se sploh blagovolite potruditi, molčati o vsem, kar se bo tukaj godilo, če vam je služba ljuba,« je odgovoril kapitan. »Če bi slučajno hotele imeti matere svoje otroke, jim povejte, da jih dobijo tekom desetih minut.«

Medtem se je vrnil doktor in postavil koš z otrokoma na tla. Kapitan Gillop si je nataknil na nos svoja očala in pričel na-tančno opazovati nedolžna bitja pred se-boj.

»Šest kosov ene vrste je natančno pol ducat druge vrste,« je končno izpregovo-ril. »Prav nič se ne razlikujeta. Eden ima bolj plešasto glavo kot drugi. Dobro, s tem bomo začeli. Razvite tega dojenčka in ga položite v škodelico.«

Plešasti dojenček je protestiral — se-veda v svojem jeziku — a zaman. Po tre-

Opozarjali so, da Monroeva doktrina ne more živeti skupno na enem svetu z zvezo narodov, da bo Amerika proti glasovom evropskih sil v permanentni manjšini in da bi mogla biti prisiljena pošiljati svoje sinove v boj za rešitev kakšnega spora v centralni Afriki, na katerem ni popolnoma nič interesirana, da bi mogla biti vsak čas prisiljena zgrabiti za orožje, da brani bogve kje integritete britanskega imperija, da bi se zapletla v vse svetovne prepire itd. Med ameriškimi demokrati se izraža znan publicist George Harvey, ki je svojočasno veliko pripomogel k imenovanju in izvolitvi Wilsona, tako-le: »Rojstvo lige je treba odpraviti (opozarjam na izraz), da se doseže in vzdrži mir.« Pristavlja, da »raje umrje, nego da bi gledal, kako veje svetovna zastava višje, kakor prapor zvezd in pasov«.

Kakor stoje stvari bi ameriški senat ob današnjih razmerah ne sprejel pogodbe, ki bi vsebovala zvezo narodov. Da se izogne tej situaciji, želi Wilson, odkar se je vrnil v Pariz, da se sprejme zveza narodov ali vsaj načrt zveze že v bližnje mirovne preliminarne z Nemčijo, kateri po bolj formalnem kakor stvarnem razumevanju kot le provizorična pogodba ne potrebujejo izrecne odobritve od strani ameriškega kongresa. Temu načrtu se zopet protivi drugi alijanci, zlasti Francija, ki je občutila posledice vojske na lastnem telesu. Tu se najbolj zanimajo za stvarne mirovne določbe in menijo, da se bodo mogli lotiti vprašanja zveze narodov še le potem, ko bo Nemčija sprejela preliminarne mir in ko bo dosegla prejšnje njegove učinke. Kaj pa hočejo z zvezo narodov v preliminarjih z Nemčijo, če si pa še niti niso na jasnem, naj se li ta Nemčija sprejme v zvezo ali ne! Pod temi razmerami sta se polastila konference, ki deluje s polno paro, pa se ne premakne z mesta, splošna nepotrpežljivost in nemir. Konferenco primerjajo že z dunajskim kongresom pred 100 leti, o katerem je rekel knez, »il danse, mais il ne marche pas«, (pleše, pa ne pride naprej); samo z razločkom, da ne pride tu v Parizu — proti pričakovanju — socialni in zabavni element skoraj prav nič v poštev. Pred palačo na Quai d'Orsay, kjer zborujejo velesile, se zbira množica in čaka od dne do dne, da se jim razglasi pozitiven rezultat. Pravijo: Nerazumljivo je, da močje, kojih naloga je, skleniti kolikor mogoče hitro preliminarne red, namenoma delajo ovinek z zvezo narodov, ki je samo v daljni zvezi s stvarjo, ovinek, ki lahko pripelje do nevarnih posledic. Sedaj obžalujejo, da niso sklenili že pretekle jeseni ob polomu Nemčije mesto premirja takoj preliminarne mir, ko je bila Nemčija razbita, medtem, ko se »republikansko cesarstvo« (Republican Empire) kakor ga imenuje Wilson, polagoma zbujala iz svoje omotice, ko postaja renitentno, ter se pasivno upira v svesti si težko med alijanci in že pričinja za sceno državljanske vojne in cestnih bojov presti niti za nove politične kombinacije z Rusijo, Italijo, Nemško Avstrijo, Ogrsko itd.

Sklep takozvanega preliminarne miru se je nadalje zakasnil radi tega, ker si mogotci na konferenci niso takoj od početka napravili jasnega programa ali si sploh niso bili na jasnem, kaj hočejo, temveč so se lotili v neštevilnih komisijah, subkomitejih in sub-sub-komitejih vsakega teritorialnega, ekonomskega, juridičnega vprašanja posamič, kakor da bi bilo mogoče rešiti n. pr. poljski problem neodvisno od onega zapadnih mej Nemčije, nemški problem ločeno od jadranskega in slednji brez ozirov na Balkan in na Grčijo.

Posledica tega so bila številna protislovja, ki so jih dostikrat v najbolj bistvenih vprašanjih zakrivil pomožni delavci, katerim so dali predmet brez instrukcij v obdelanje in ga potem zopet vrnili v predelavo, če ni bil svet deseterice pri prečitanih zadovoljen s formulacijo. Ždi se, da so se sedaj zedinili v glavnih predmetih preliminarnega miru, ki bode vseboval teritorialne, vojaške, pomorske in ekonomske pogoje, katere hočejo diktirati Nemčiji, čeprav so so tudi tu še nerešena vprašanja, kakor ono francoskih želja radi levega renskega brega, kjer bi hotela Francija dobiti nazaj doline Saare, vzeto ji l. 1814. in nevtralizirati ostali del renske province, dalje vprašanje poljskih mej na vzhodu Nemčije, usoda nemških kolonij in kabljev, bodočnost Helgolanda, katerega dozdevno nihče ne mara, tako da je bila izražena želja, naj se prepusti morju naloga, da odpravi v nekaj desetletjih otok brez varnostnih naprav, dalje vprašanje Kielskega kanala, glede katerega je predlagal Wilson podobno ureditev kakor pri Panamskem prekopu, medtem ko želijo drugi močnejši mednarodni vpliv po vzorcu Sueskega prekopa in mednarodne donavske komisije. Dejanski bi ne bila v resnem slučaju nobena garancija veliko vredna, koja bi prepustila gospodstvo nad ozemljem nemški državi in ne bi nevtralizirala ozemlja okoli prekopa samega.

Vojaški pogoji, katerih besedilo bode ob času tiskanja teh vrst mogoče že brzojavno priobčeno, obstojijo v omejitvi bodoče nemške vojske na 100.000 mož v številu 4000 častnikov, ki naj bi se po prostovoljnem sistemu najemali za 12 let. Tako naj bi se izognili ponovitvi »Krümpervogel sistema«, s katerim se je Scharnhorstu po Tilzitskem miru posrečilo, kljub omejitvam, ki jih je naložil Napoleon, opremiti Prusijo potem kratkodobnega izvežbanja z močno vojsko. Nemški generalni štab, veteranska in telovadna društva, se odpravijo, podero se trdnjave 50 km od Rena, omeje se tovarne za orožje in municijo; brodogradje se zniža na 6 bojnih ladij iz vrste »Deutschland« ali »Lothringen«, 6 lahkih križark, 12 rušilcev, 12 torpedovk z vsega skupaj 15.000 možmi posadke. Ostanek se ali potopi, ali razdeli med alijance ali razdere. Nemčija ne bo smela imeti nobenih vojaških letal razen 100 do 1. oktobra, da poiščejo in odstranijo mine. Do sklepa definitivnega miru se ji prepove zgradba in import vsakršnih areoplanov sploh. Interlirana komisija bo kontrolirala izvedbo teh pogojev.

Dr. Ivo Benkovič.

Črno zlato.

V zadnjem času stoji trboveljska premogokopna družba v ospredju javne diskusije, in radi tega bo tudi širša javnost zanimalo, kako se je ta družba tekom časa razvijala in kakšna je nje bodočnost.

Trboveljska premogokopna družba se je ustanovila leta 1873, ko je prevzela prej erarične rove na vodah in Ponkračev, prej Mavrerjevo podjetje v dolini Trbovljice. Leta 1880. je družba prevzela tudi rudokope v Zagorju in Hrastniku, leta 1881. pa je prevzela rudokope za črni premog v Karpanu in Vines v Istri. S tem si je Trboveljska premogokopna družba pridobila merodajno mesto na premogovem trgu na jugu bivše monarhije; vsled pridobitve premogokopov v Istri je bila celo v stanju, deloma izpodrinuti angleški import črnega premoga. Leta 1884. je da-

lje družba pridobila premogokope Liboje-Zabukovca pri Celju, leta 1885. pa premogokope Kočevje, dalje Ojstro pri Hrastniku in premogokop v Krapini, leta 1889. premogokopa Brezno in Huda jama pri Laškem trgu; končno pa je zvečala svojo montansko posest leta 1904. s tem, da je pridobila premogokop v Rajhenburgu.

Štajersko - kranjski premogokopi leže v plasti premoga, ki se vleče od zapada proti vzhodu v dolžini 100 km. Ta premog je temnorjav, ima malo prostega žvepla in je posebno prikladen za lokomotive, industrijske svrhe in kot sobno kurivo; premog ima gorilno vrednost 4300 do 5500 kalorij, oni v Kočevju 3400 do 4300 kalorij, istrski pa 5500 do 6600 kalorij. Trboveljska premogokopna družba ima tedaj jako lepo arondirano montansko posest z ogromno množino premoga; vendar se premogokopi niso razvijali, ker ni bilo sredstev za investicije in ker se izprva ni dovolj uspešno napredka tehnike. Vsled tega se je tehnično stanje premogokopov, pa tudi disciplina delavcev zelo poslabšala. Vsled iracionalnega dela v prejšnjih letih je nastopilo mnogo nevarnostnih momentov, tako da je bilo treba največjega napora, da se je preprečilo razširjenje ognja v jamah in s tem izgube celih skladov. Toda tudi pritisk zemlje je povzročal pogrezanje površine, tako da so bili rovi, pa tudi naprave nad zemljo pogosto v nevarnosti. Vzdrževalni stroški so bili vedno večji, med tem, ko je dobivanje premoga padalo; posebno visoka temperatura v jamah je zelo škodovala delavcem. Ta brezskrbnost prejšnjih desetletij je bila vzrok, da se je malo mislilo na prihodnost, da se je premog tam jemalo, kjer se ga je najhitreje moglo dobiti, vsled česar je obstoj premogokopa postal vprašljiv.

Šele leta 1905. se je začelo uvidevati, da se ne sme dalje prezirati pridobitev moderne tehnike; družba se je odločila, napraviti velike investicije, kar se je posrečilo po dolgi boji. Danes se lahko reče, da delo in trud nista bila zastoj, da je led prebit in da je že napravljen pričetek napredovanja. Preprečilo se je razširjenje ognja, odstranilo visoki pritisk in koncentriralo obrat. Ogenj v jamah se sedaj jako redko pojavi, tako da je sedaj mogoče delati na bolj obsežnih skladih, med tem ko se je prej vsled ognja moralo cele sklade zapreti. Družba je pri tehnični obnovi podjetja premagala velikanske težave, katere more pravilno ceniti samo strokovnjak. Treba je bilo pripraviti velikanske množine materiala za izplakovanje ogromne množine vode itd.; pri tem pa se družba ni mogla opirati na skušnjenike nikakega drugega premogokopa, ki bi delal pod podobnimi razmerami. Premogokopi so sedaj sanirani; posebno je odpravljena nevarnost eksplozije premogovega prahu. Tudi obolenje delavstva na revmatizmu je začelo ponehavati; reči se mora, da je družba glavnic, katero je v te namene porabila, zelo koristno naložila, kajti rešila je jame in jih zasigurala za bodočnost. Posebno je treba še omeniti, da je družba nadomestila raztresene in zastarele naprave na paro z električno centralo, brez katere velik premogokop danes sploh ne more racionalno delati; pri tem je treba upoštevati, da so jame zelo razsežne in da njih lega nikakor ni ugodna za centralizacijo obratnih sredstev.

V svrhu velikopotezne produkcije premoga je bilo treba iznajti novih metod za delo, napraviti nov načrt za dobivanje premoga, upeljati nove varnostne odredbe itd. Posebno se je uporabilo vse pridobitve

tehnika blagovanja ni napredovala, je bilo doseženo večje delo, prihranilo se je pa tudi kvalificirane delavce. Končno se je upeljalo vse potrebno, da se premog bolje pripravi za trg, posebno se je zboljšalo pralnice in zgradilo nove separacije. V to svrhu izdana glavnic je jako dobro naložena, ker je posebno drobn premog postal bolj sposoben za promet. Omeniti je treba še glavni rov za spravljanje premoga iz zemlje do separacije v Trbovljah, mehanično nalaganje naravnost v vagone itd.

Ko se je izvršil ta veliki preobrat v rudniku, je bilo treba misliti na to, da se hitro zviša produkcija premoga. Dokler tehnika blagovanja ni napredovala, je bilo težko misliti na dobivanje premoga na d zemljo. Pri sedanjem stanju te tehnike pa ni več tako težavno, zemeljske zaklade dobivati iz zemlje z obratom nad zemljo. Seveda je prvi pogoj, da se dela velikopotežno in da se podjetje ne straši truda in stroškov. Ravno v Trbovljah je v tem oziru zemlja delala velike težave, ki so sedaj premagane. Zlasti v Kočevju je bilo mogoče obrat vzdržati na meji rentabilnosti samo s tem, da se je upeljalo dobivanje premoga nad zemljo. Tudi premogokop v Karpanu, katerega se je leta 1906. hotelo opustiti kljub velikanskim množinam premoga, ker se ni več rentiral, je danes eden najbolj dobičkanosnih, ne toliko radi tržne cene in radi kakovosti tamošnjega črnega premoga, ampak zato, ker se je obratne razmere zboljšale in upeljalo vse tehnične pridobitve.

Družba je v polni meri dosegla namen, zvišati produkcijo. Od leta 1906. do leta 1916. dalje je produkcija vedno rastla, in sicer od 1.057.787 ton leta 1906. do 1.233.258 ton leta 1909. Vsled 7 mesečne stavke v Karpanu leta 1910. je produkcija spet izdatno padla. Potem pa se je do leta 1913. rapidno višala, tako da se je v tem letu doseglo 1.430.580 ton, leta 1914. je vsled izbruha vojne padla in leta 1916. spet dosegla 1.385.730 ton.

Zlasti je treba poudarjati, da so bivše avstrijske centralne oblasti, t. j. vojno ministrstvo in ministrstvo za javna dela tekom vojne stavila na Trboveljsko premogokopno družbo nezastisljive zahteve in prisilile, da je družba posebno čez prvotni načrt zvišala produkcijo nad zemljo; vsled pritiska civilnih in vojaških oblasti je družba morala posledice tega neekonomičnega ravnanja prevzeti nase. Vsled tega je tudi dobivanje premoga iz jame, za časa vojske rapidno padalo in se potem do konca vojske ni izdatno zvišalo. Značilno je tudi, koliko produkcije odpade povprečno na vsakega kopača. N. pr. leta 1906. na vsakega »ših« 1.77 tone, leta 1909. 2 toni, leta 1913. 2.40 tone, leta 1915. spet samo 2.05 in leta 1916. samo 1.96 tone. Iz te tabele se jasno vidi, kako je vojska slabo vplivala na delazmožnost rudarja. Preračunano je bilo, da bi bila produkcija pri normalnih razmerah leta 1915. dosegla 1.600.000 ton.

Vsako zvišanje produkcije ima za posledico padanje produkcijskih stroškov pri vsaki toni. En del izdatkov je namreč od višine produkcije neodvisen in radi tega se ta del bolj porazdeli na posamezne tone pri večji produkciji. Radi tega mora vsak premogokop z vsemi silami delati na to, da se produkcija zviša. Z dosedanjimi investicijami je Trboveljska družba v stanju, dobivati na leto 1.800.000 ton, kar predstavlja velikansko narodno premoženje, katero se je rešilo s požrtvovalnimi investicijami in velikim rizikom, ki je s tem združen. Vendar se ne sme prenehati z investicijami, posebno se mora gledati, da

teku dveh minut je ležal na hrbtu v skodelici, na čistem prtu, ki ga je ščitil pred mrzlo kovino.

»Tehtajte natančno, Saunders,« je nadaljeval kapitan, »če je treba magari do osminke lota natančno. Gospoda moja, nadzorujte vestno to tehtanje, ker je velike važnosti.

Medtem ko je strežnik tehtal, priče pa pozorno gledale, je zahteval kapitan Gillop od prvega krmarja ladje knjigo, črnilo in pero.

»Koliko tehtata otrok, Saunders?« je vprašal kapitan in odprl knjigo.

»Sedem funtov in četrt lota,« je odgovoril Saunders.

»Je pravilno tehtano, gospoda moja?« je nadaljeval kapitan.

»Popolnoma pravilno!« so odgovorile priče.

Plešasti otrok, zaznamovan kot številka ena, tehtal sedem funtov in četrt lota,« e ponovil kapitan in opisal te podatke v knjigo. »Dobro. Položite sedaj plešata,« je ponovil kapitan in opisal te podatke v kosmato glavo.

Dojenček s kosmato glavo je protestiral kot prvi — ravnotako v svojem jeziku — in ravnotako zaman.

»Koliko tehtata, Saunders?« je vprašal kapitan.

»Šest funtov, štirinajst in tričetrt lota,« je odgovoril strežaj.

»Je pravilno tehtano, gospoda moja?« je vprašal kapitan.

»Popolnoma pravilno!« so odgovorile priče.

»Otrok s kosmato glavo, zaznamovan kot številka dve, tehtal šest funtov, štirinajst in tričetrt lota,« je ponavljal in pisal kapitan. »Hvala Jolly, s tem smo končali. Položite še tega otroka nazaj v koš in povejte mrs. Drabble, da ne sme do nadaljnjih navodil nobenega vzeti iz njega; in potem bodite tako prijazni in pridite k tem gospodom in k meni na krov. Če bi se slučajno vnel med nami kak prepir, ne smemo riskirati, da nas slišijo v spalne kabine.«

S temi besedami je odšel kapitan na krov in prvi krmar mu je sledil s knjigo, črnilom in peresom.

»Gospoda moja,« je pričel kapitan, ko se jim je zopet pridružil doktor, »sedaj bo moj prvi krmar otvoril sejo in vam prebral iz knjige poročilo o tem dogodku, ki sem ga spisal lastnoročno od kraja do konca. Če se vam bo zdelo, da je vpisek o teži otrok pravilen, vas bom prosil, da podpišete protokol kot priče.«

Prvi krmar je prebral povest in priče so jo podpisale. Potem se je kapitan Gillop odkasljaj in nagovoril svoje poslušalce tako-le:

»Gotovo mi boste pritrdili, da je pravica pravica, in da se enako družijo z enakim. Moja ladja, ladja petstotih ton je opremljena z jambori in vrvmi z ozirom na to težo in velikost. Če bi bila ladja sto-

žaba ne opremila s takimi jambori in jadri. Če bi pa bila to ladja tisoč ton, ali bi potem ti jambori, ki so sicer precej močne palice, zadostovale za tako ladjo? Gotovo ne. Čoln mora biti opremljen kot čoln in ladja kot ladja v pravih in primernih razmerah. V tem težavnem položaju sem se postavil torej na stališče tega principa — in moja odločitev se glasi: Težjega otroka dajmo težji izmed obeh mater, in lažji pripade seveda drugi. Čez dober teden bomo, če se vreme ne bo poslabšalo, z božjo pomočjo že v pristanišču, in če je mogoče na svetu boljše sredstvo kot je moje, naj ga poiščejo advokate in duhovniki na kopnem in ga vporabijo, da nas rešijo iz te zagate.«

S temi besedami je zaključil kapitan svoj govor in zbrani zbor je soglasno sprejel predlagano sredstvo.

Najprej so pozvali zdravnika kot edino avtoriteto v tem vprašanju, naj odloči vprašanje teže med mrs. Smallchild in mrs. Heavysides, in brez dolgega premišljevanja je obsodil tesarjevo ženo, in sicer na podlagi neizpodbitnega vzroka, da je ona večja in težja.

Vsled tega so prenesli plešastega otroka, kot številko eno, v kabino mrs. Heavysidesove, in kosmatega, kot številko dve, v kabino mrs. Smallchildove. In glas narave ni niti najmanjše ugovarjal ne pri prvem, ne pri drugem proti principu, po katerem so razdelili otroke. In že pred sedmo uro je poročal mr. Jolly, da so ma-

teri in otroci, levi in desni, tako srečni in zadovoljni kot le malokdo na svetu; in kapitan je razpustil zbor s poslovnimi besedami:

»In sedaj bomo razpeli jadra, gospoda moja, in poizkusili kolikor mogoče hitro prevoziti pot do pristanišča. Saunders, zajutrek čez pol ure, in dosti in dobro! Da je ta nesrečna mrs. Drabble danes zadnjikrat slišala o tej zadevi, dvomim; in mi jo moramo tolažiti in ji pomagati, kolikor le moremo. Drugače je za nas ta stvar končana, in duhovščina in advokate naj jo uredijo po svoje.«

A duhovščina in advokate niso ničesar uredili, že iz enostavnega vzroka, ker ni bilo ničesar mogoče urediti. Čez deset dni je dosegla ladja svoj cilj, in matere so zvedele, kaj se je zgodilo. Obe so oboževale svoje dojenčke — in obe so bile v istem položaju kot mrs. Drabble; nobena ni poznala svojega otroka.

Še enkrat so vse poizkusili. Najprej so zasliali doktorja, ki je pa samo ponovil, kar je bil že zdavnaj izpovedal. Drugič so iskali pomoči pri osebnih podobnosti, kar pa ni nič pomagalo, kajti oba očeta sta imela svetle oči, svetle lase in rimske nosove, in oba otroka ravnotako svetle oči in svetle lase, a čisto majčkene noske. Tretjič so zasliali mrs. Drabble. Izpraševanje se je pričelo in končalo z zmerjanjem na eni in potoki solza na drugi strani, a brez uspeha.

(Dalje.)

se človeška moč, katero je vedno težje dobiti, nadomesti s stroji. Družba je do danes premagala največje težave in si bode pri nadaljevanju na tem potu priborila stališče, ki je gre po njeni legi in važnosti njenih produktov.

Družba ima pa tudi velike množine premoga v Rastenburgu, katere je treba začeti izkoriščati. Glavna naloga družbe je, po vojski produkcijo tako zvišati, da more deloma nadomestiti angleški premog in da more preskrbeti industrijo s potrebnim premogom. Če more družba vzdržati obrat na sedanjih višini, ali celo napraviti nadaljnje investicije ter otvoriti nove premogovnike, potem bo družba to svojo nalogo s lahkoto rešila. V ta namen je potrebna primerne kapitala, da se te naloge ne loti na malenkostni način, ampak velikopotezno, kajti samo velikopotezen premogopok se rentira. Vojska je pač preprečila razvoj te družbe, kakor ga je bilo pričakovati pred vojsko. Posebno je slabo vplivalo na razvoj družbe in s tem na zmožnost za nove investicije, da je družba morala med vojsko izpolnjevati pogodbe, katere je pred vojsko sklenila s raznimi železniškimi upravami za dobavo premoga; družba je namreč morala železnicam dobaviti premog po cenah pred vojsko, in ni mogla upoštevati pri tem zvišanih produkcijskih stroškov; ves trud, da bi se pred vojsko dogovorjene cene razmeram primerno regulirale, je bil zaman.

Treba je upoštevati, da so se produkcijski stroški vsled zvišanja med in cen materiala zvišali za 158 %, med tem ko so se cene za premog zvišale za dobrih 100 %. Štajersko-kranjski premogovniki bi tedaj delali s efektivno zgubo, ako bi se ravnotežje ne napravilo s tem, da se je v Trbovljah forsiral delo nad zemljo.

Pričakovati je, da bodo te težave po vojski odpadle, in da se bode ta industrija s pomočjo faktorjev, ki imajo interes na razvoju te industrije, res povzpela do prave višine. Vše obstoječi premogovniki kakor tudi oni, katere je treba šele odpreti, so poklicani, da se produkcija tako zviša, da bode padel uvoz premoga in da bode celo močnejše, premog izvažati, kar je zelo važno s stališča naše valute.

V Ljubljani, aprila 1919.

Tržiško pismo.

Ni mi do tega, da bi osebo napadal; osebni napad v listih je vedno nekaj gnusnega.

Samo ostanke našega suženjstva je treba pomesti. Za to mi je, da pišem proti tržiškemu Nemcem, katerih vodja je v vsakem oziru tovarnar Tirolec Gassner.

To so Nemci, ki so zakrknjeni tako daleč, da v svoji omejeni preprostosti niti ne čutijo, kdaj delajo krivico Slovincem. Nemci, ki se odkritosrčno razburjajo in ujeze, če se jim poneseči kak pomembni poizkus. Ljudje, tako daleč naivni, da celo ne morejo razumeti, kako mi pridemo do svoje države. Nemci prav starega kova, ki so nacionalni pokret zadnjih let in proklamirali Jugoslavije prespali. Pravzaprav bi bili vredni posmeha, če bi ne bili v vseh teh lastnostih tudi precej nevarni s svojim kapitalističnim vplivom na delavske stanove in kdo se ne čudi! — na naše državne oblasti.

Nočem reči, da je vse skupaj hudobija, kar počenjajo tržiški Nemci, čeprav bi se morda tudi to dalo dokazati.

Samo nekaj primerov njihove trmaste omejenosti:

Deželna vlada za Slovenijo da občini na razpolago zaseženo »Schulverein«-sko šolo. Pa pride čez en teden nemško (!) pismo od g. Gassnerja, da se ima občina z vsako željo glede šole obrniti predvsem na njega, ker on si jo je zagigural z neko predpogodbo s Schulverein-om. Očlovek v resnici ne ve, ali bi se smejal ali jezil.

In: Otroško zavetišče Vincencijeve družbe oskrbujejo sestre nemškega reda. Prednica je trda Nemka, otroci sami Slovenci. Pa poskusi g. župnik — naravno — slovenskim otrokom preskrbeti slovenske sestre. Nič hudega ni v tem. A g. Gassner, predsednik Vincencijeve družbe, brž pismo v Ljubljano, da kaj takega ni potreba. No, in bolj so verjeli Gassnerju.

To, mislim, je še nevarnejše.

Pa zopet: Neki poročnik, Tržičan, ki ima to izrazito napako, da Nemcev nima čisto nič rad, si je dovolil zaukazati, potem, ko so že bili vsi hlevi slovenskih gospodarjev polni, postaviti 3 konje v Gassnerjev hlev. Tako mu je bilo nakazano od občine. Ker so bila vrata zaprta, so fantje vrata privzdignili in postavili konje notri. Poročnik pri tem niti zraven ni bil. Ko pride drugi dan pogledat, da škoda takoj popravi. Halo, pa dospe nemško pismo na štacijsko poveljstvo:

»Če se poročnik takoj ne upraviči, se javi vse naprej na dravsko divizijsko oblast«.

Ker so pa tržiški Nemci zmožni slovenskega dopisovanja, je štacijsko poveljstvo nemški dopis vrnilo.

Nato se je posrečilo tržiškemu Nemcem, predvsem Gassnerju, alarmirati deželno vlado in dravsko div. oblast ker je »poročnik vlomil v Gassnerjevo posest«. Zares se ni našim oblastem zljubilo prepričati se o resničnosti ovadbe ter so poslali štac. poveljstvu telefonsko depešo, ki je nekaj tako gorostasna, da je ne smem ponavljati. Poročnik se bo moral še zagovarjati.

Ali naj še govorim o vseh intrigah, katerim je izpostavljeno prebivalstvo in vojaštvo v Tržiču! Ali naj iz preteklosti naštevam grehe zoper naše narodne pravice, ki jih ima Gassner in vse tržiško nemštvo na vesti! Ali naj govorim o tem, s kakšno strastjo sta Gassner in tovarnar Mally celo proti majniški deklaraciji protestirala! O tem, kako so Gassnerjevi uradniki in Mallyjev Alfonz terorizirali delavce pri občinskih volitvah! O »dobrem« zasluzku, ki ga imajo delavci v vseh teh nemških tovarnah! Ali naj govorim o malenkosti, da v vsej veliki tovarni Gassnerjevi, v kateri delajo delavci, sami Slovenci, ne najdete niti enega slovenskega napisu. O, ta nemška pravico ljubnost! O, ta brezmejna naša potrpežljivost!

Dr. Krek ga je dobro poznal, zato je, ljudski tribun, ponosno prezrl njegovo roko...

Pa se še najdejo glavarji slovenskih okrajnih glavarstev, ki hodijo na diner k tovarnarju Gassnerju, v času, ko bje proletarijat najhujši boj za izboljšanje socialnega stališča. Skromno trdim, da je to najmanj brezaktiost, brezobzirnost nasproti tržiškemu prebivalstvu; če ne še kaj več.

»Je nekaj gnilega v državi Danski.« To je dobro, da se moremo vsaj braniti.

S polnim imenom!

Ljudež Udé, visokošolec v Tržiču.

Deželna vlada za železničarje.

LDU. Ljubljana, 10. aprila. Predsednik Deželne vlade je odposlal ministru za promet v Beograd nastopno brzojavko: Slovenski železničarji so na javnem shodu v Ljubljani dne 7. aprila ob ogromni udeležbi sklenili ponovno zahtevati izplačilo enkratnega nabavnega prispevka in izjavili, da bodo z vsemi sredstvi skrbeli za red in mir na železnicah v Sloveniji tako dolgo, dokler vlada sama njihove upravičene zahteve upošteva. Ker je gmojni položaj slovenskih železničarjev obupen in da se preprečijo težki zapletljaji, prosim Vaše gospodstvo še enkrat najnujnejše za blagohotno dovolitev nabavnega prispevka. — Dr. Brejc.

Mirovni svet.

Ljubljana, 10. aprila. Od tiskovnega urada naše delegacije v Parizu je prejela Deželna vlada v Ljubljani preko Berna nastopno brzojavko: V sredo se je mirovna konferenca pečala z vprašanjem odškodnin. Misli se, da se je dosegel popoln sporazum. Vsota plačil poleg plačila v surovinah, katero bi plačala Nemčija, znaša 30 milijard frankov v gotovini. »Lanterne« javlja, da dobi Francija 55 odstotkov te vsote. Karakteristično je dejstvo, da noben komentar o razdelitvi vojnih odškodnin ne omenja Italije. Amerikanski izvedenci računajo samo s Francijo, Srbijo, Belgijo, Ameriko in Angleško brez Italije. To je napravilo v Rimu zelo mučen vtis. Dobro poučeni krogi pravijo, da so dela sveta četvorice v zadnjih treh dneh izdatno napredovala. Netočna je trditev gotovih časnikov, da se je dosegel popoln sporazum v vseh vprašanjih. »Daili Mail« dementira to vest in pravi, da je glavna ovira za sklep miru z Nemčijo italijanska zahteva, da se istočasno podpiše mir z Avstrijo. Ako konferenca sprejme to italijansko tezo, bi se podpis preliminarne miru zavlekel, dokler ne bo rešeno jadransko vprašanje. Nepopustljivost italijanske delegacije, ki jo podpira vse italijansko časopisje, nudi malo upanja, da pride lahko do te rešitve. Z druge strani se vzdržuje trditev, da Wilson zapusti konferenco, ako dnevna vprašanja ne bodo rešena v smislu njegove politike do Velike noči.

LDU. Pariz, 9. aprila. (ČTU.) General Smuts je, dosepeši v Pariz, takoj posetil svet četvorice, pri katerega seji je bil navzoč tudi predsednik Wilson. General Smuts je obširno poročal o vtisih, ki jih je dobil iz za njegovega bivanja na Dunaju. Budimpešti in Pragi. O njegovem poročilu pri svetu četvorice se čuva največjo tajnost. Pariški listi se pečajo z verzijami, ki krožijo o izidu teh konferenc pri svetu četvorice in izjavljajo, da so dogodki v Budimpešti v ospredju interesov. O nastopu generala Smutsa v Budimpešti so listi baje dobili informacije, ki značijo po francoskem mišljenju umik alirancev pred zaporom vrat. Časopisje zahteva, izvemši socialno demokratične liste, soglasno, da se aliranci odločno postavijo proti

boljševizmu v Evropi. Kar se tiče zasedbe Stolnega Belgrada (Stuhlweissenburg) po Italijanih, označujejo listi ta korak kot prvi rezultat vtisov, ki jih je dobil general Smuts. General Smuts se je dosedaj branil sprejeti poročevalce listov.

Wilson proti vojaškemu posredovanju. LDU Ženeva, 10. aprila. (ČTU.) Pariški »Herald« poroča, da je Wilson izjavil zastopnikom listov, da ne pripušča nobene vojaške intervencije entente v Srednji Evropi in da bo vsekakor znal preprečiti, da Amerikanci sodelujejo pri kakem takem koraku. V zvezi s tem, je omenil predsednik, tvori največje težave pri pariških pogajanjih vprašanje odškodnine.

Ljenja hoče mir.

LDU Pariz, 10. aprila. (ČTU.) Ljenja je s posredovanjem Amerikancev W. Stefensa in Bullitta predložil ententi svoje mirovne predloge. Predlagal je le premirje in umaknitev ententnih čet iz Rusije, dočim bi boljševiška vlada imela pravico, nakupiti si za zlato živila v inozemstvu. Priznanja boljševiške vlade ni predlagal. Ljenja je pripravljen priznati ruske dolgove v inozemstvu in kmalu začeti s plačevanjem obresti. Iz tega je razvidno, da hoče Ljenja skleniti mir z entento. Ni izključeno, da bo njegova izjava glede priznanja inozemskih dolgov vplivala na zadržanje Francije.

Iz neodrešene Jugoslavije.

Italijansko izzivanje.

LDU. Škofja Loka, 10. aprila. Poroča se: Lahki pridno kopljejo strelske järke na zasednem ozemlju, tako v Robidnici in v Krnicah. Neprestano dovažajo strelivo za puške in strojnice. V kratkem nameravajo pričeti z večjimi vojaškimi vajami, da izzovejo s svojim ravnanjem Jugoslavijo, ali kakor sami govorijo, Srbe. Kmetom odsvetujejo posamezniki obdelovati polje, češ da bodo morali kmalu vse popustiti in oditi v Kobarid. Ponoči baje dovažajo tudi topove. Meja je zelo strogo zastražena. Videti je, da se resno pripravljajo, dasiravno ni znano ali se na napad ali za obrambo zasedenega ozemlja. Iz zasedenega okoliša prihajajo danzadnem vesti o nasilstvih, ki jih Italijani izvršujejo nad ondnotnim prebivalstvom. Tako so našli pred dobrim tednom pod Cmilkom v Novakih dva moža iz Grahovega zaklana in pobita, neko ženo iz Črnege vrha in mlado dekle iz cerkljanske dekanije pa kot žrtvi italijanske pohotnosti umorjeni. Enako se pripoveduje tudi o dveh ženah v Novi Oselici. Žene in dekleta niso varne niti pri belem dnevu. Ljudje imajo na eni strani demarkacijske črte hiše, na drugi pa polja, vendar pa jim na noben način ni mogče dobiti dovoljenja, da bi se na svojem posestvu prosto gibali in delali.

Razna poročila.

Železnica Niš—Solun.

LDU. Beograd, 10. aprila. Železniška zveza med Grdelicami in Predejanom je popravljena in izročena rednemu prometu. S tem je obnovljena železniška zveza med Nišem in Solunom.

Italija za Nemško Avstrijo.

LDU. Rim, 9. aprila. (ČTU.) Italijanska vlada se je odločila, da zalaga Nemško Avstrijo v izdatni meri z živili. Kakor poročajo listi, je Orlando Salandru zaukazal, da naj odstrani vse ovire, ki otežujejo prehrano Nemške Avstrije. Listi namigavajo, da ta korak Italije napram Nemški Avstriji ne izhaja iz človeških motivov, pač pa da ima resno politično ozadje.

LDU. Chiaso, 9. aprila. (ČTU.) V Italiji se opaža v zadnjih dnevih velik očividen preobrat v javnem mišljenju, kojega dejstveni obseg čutijo v zunanji in notranji politiki dežele. Spoznanje dejstva, da preti tudi Italiji vsled nadaljnega premišljenega zavlačevanja mirovnega sklepa nevarnost, da zopet izgubi uspehe, ki jih je izvojevala v svetovni vojni, je Italijane iztreznila iz opojne vrtoglavičice zmage tako, da sedaj odklanjajo, slediti prenapetim zahtevam Francije in Belgije. Italijanski sacro egoizmo stremi za tem, da zadobi čim več veljave svojim zahtevam, ne da bi se le količkaj oziral na Francijo. Nujni nakup vseh avstrijskih ladijskih delnic po italijanskem konzorciju se je izvršil samo radi tega, da preprečijo zasego vsega ladijskega prostora avstrijskih paroplovnih družb s strani Francije kot odškodnine za poplajene tonaže potom vojne podmorskih čolnov. Tako hoče danes Italija zopet paktirati z Nemško Avstrijo, in to raje kakor z nepriljubljeno sosedo Jugoslavijo. Po poročilih iz dobro poučenih krogov v Rimu je opaziti znake približevanja Italije bivšemu zveznemu sodruhu Nemčiji. Italijani dajo prednost poštenemu značaju Nemčije, ki sicer trenutno nudi samo nekatere malenkosti, pred trajnimi poizkusi ločitve, sicer zmagovalne, vendar pa tudi strte Francije. Z odmikom od Francije in s tesno spojitvijo z anglo-sak-

sonsko koalicijo si obetajo merodajni italijanski krogi veliko za odpor proti vedno bolj naraščajoči nevarnosti revolucije in boljševizma. S tem pa prihajajo vedno preporno, kajti danes se je vsled težkega notranjega položaja dežele, delazmožnosti, poleg tega pa skoraj popolnega pomanjkanja surovin in premoga in vsled spretne agitacije razpoloženje v ljudstvu tako poslabšalo, da se mora brezpogojno računati s prevratom. Zavlačevalni potek pariških pogajanj, ki Italiji od dne do dne množi žrtve, ne da bi s tem bilo zajamčeno priznanje italijanskih zahtev, je seveda dobrodošla voda na mlin italijanskih strank leve, katere ta položaj tudi primerno izboljšajo. Cenzura, ki je danes strožja, kakor za časa vojne, se trudi sicer, da prikriva napram inozemstvu pravo razpoloženje italijanskega ljudstva, ali na dejstvo, da je preobrat v Italiji samo še vprašanje časa, ne more spremeniti ničesar.

Živila zoper boljševizem.

LDU Kristianija, 10. aprila. (ČTU.) Amerika namerava začeti proti Rusiji velikopotezno ofenzivo z živili in hoče v ta namen ustanoviti mednarodno nevtralnno komisijo, ki bi Rusijo preskrbovala z živili. Za živila bo skrbela Amerika. Hkrati bo pošiljala tudi obleko in druge potrebščine. Tu gre za velikopotezen poizkus izpodkopati tla boljševizmu. Izvedba tega načrta bi stala mesečno 50 milijonov dolarjev. Glavni pogoj je, da se ustavijo sovražnosti na vseh frontah. Ententno blago bi se razdeljevalo vsem potrebnim brez razlike politične pripadnosti ali vere. Načelnik te komisije bo Fritjof Nansen, ki je že sprejel ponudbo, toda le za primer, da Rusija soglaša z načrtom.

Grki in Francozi.

LDU Lyon, 10. aprila. (Brezlično.) Iz Soluna poročajo: Ob odhodu francoskih čet iz Verrije (grška Macedonija) se je vršila gniljiva slovesnost v spomin francoskih vojakov, ki so v junjski borbi žrtvovali svoje življenje za svobodo malih narodov. Francoski poveljnik je slovesno izročil pokopališče, na katerem počivajo padli francoski vojaki, zastopnikom mesta. Po odkritju dveh umetniško izdelanih spomenikov, je imel župan mesta, obdan od nepregledne množice ljudstva, govor na francosko vojaštvo, v katerem je izrazil globoko in nemiljivo hvaležnost grškega naroda napram junakom zavezniških armad ter zagotavljal, da bo grško ljudstvo do poznih rodov častilo njih grobove.

Japonci na Češkem.

LDU Praga, 10. aprila. (ČTU.) »Venkov« poroča iz Pariza: Kakor doznavamo, nameravajo japonski dijaki, približno 100 oseb, še to leto priti na Češko, deloma, da izrazijo češkemu narodu svoje simpatije, deloma, da proučijo češke kulturne in gospodarske razmere. Posebno češki glasbi so Japonci zelo naklonjeni. Tudi o posetu češkega Narodnega divadla v Parizu in Londonu je že informirano japonsko časopisje. V Tokiju nameravajo Japonci ustanoviti muzej čeških proizvodov in čeških umetnin.

Italijanski socialisti v stavki.

LDU. Lugano, 9. aprila. (ČTU.) Rimsko socialistična stranka je danes sklenila iz kolegialnosti do nemških delavcev, stopiti v splošno stavko. Kljub strogi prepovedi javnih zborovanj namerava socialistična stranka prirediti cestne demonstracije. Reformisti katoliških delavskih zvez hočejo prirediti protidemonstracije.

Stavka v Nemčiji.

LDU Braunschweig, 10. aprila. (ČTU.) Delavstvo je proglasilo splošno stavko in zahteva, naj se proglasi republika braunschweigske svetov. Nadalje zahtevajo takojšnjo zvezo z republikami Rusijo, Ogrsko in Bavarsko, popolno odstranitev militarizma in kapitalizma v Nemčiji in na vsem svetu, razpust narodne skupščine in vseh deželnih zborov, odstranitev večinskih socialistov ter revolucijo po vsem svetu.

Dogodki na Bavarskem.

LDU Berlin, 9. aprila. (DunKU.) Kakor doznava »Achtuhrabendblatt« iz Norimberka, je severna Bavarska trdno odločena, odvrniti se od Monakovega. Zlasti kmetje nočejo po nobeni ceni občeati s sovjetsko vlado in je nikakor nočejo pripoznati ter bodo z vsemi sredstvi izvrševali bojkot z živili proti Monakovemu. V Norimberku je izbruhnila meščanska stavka, v Regensburgu so sprejeli več sklepov proti sovjetski vladi. V Bambergu je izjavil ministrski predsednik Hoffmann na zborovanju, da ne bo nikdar dopustil, da bi imelo Monakovo sovjetsko vlado. Proturedbe večjega obsega niso potrebne, ker bo sovjetska vlada v Monakovem obstajala le malo časa.

Irska republika.

LDU Berlin, 9. aprila. (DunKU.) »Der Abend« poroča iz Lugana: Kakor javlja brzojavka »Secola« iz Londona, se bo v kratkem proklamirala neodvisna irska republika z voditeljem Sinfajnovcev De Valero kot predsednikom.

Politične novice.

— Radovljica. Na cvetno nedeljo bo ob pol štirih popoldne v Ljudskem domu ustanovni shod Kmečke zveze za radovljiško okrožje. Poročal bo kmetijski poslanec v državnem zboru g. Brodar. Sodelniki, vsi na shod! V močni zvezi je vaša moč!

— Delavski shod na Vrhniki se vrši v nedeljo ob 3. uri popoldne v »Društvenem Domu«.

— Uboga prosveta. Včeraj smo poročali o telegramu prosvetnega ministra, s katerim se vprašanje našega vseučilišča izročila nadaljnjemu »študiranju«. Snočni »Slov. Narod« poroča, da je glede tega poizvedoval na pristojnem mestu, da so mu tam sicer naše informacije potrdili, a da je stvar v bistvu takta: »Prvi že votirani je bil samo proračun za mesec april. Za ta mesečni proračun seveda postavka za vseučilišče ni mogla priti. Takoj po Veliki noči pride v eni prvili sej Narodnega predstavništva na debato proračun za leto 1919/20 (proračunsko leto se torej prične s 1. majem) in v ta redni letni proračun je finančni minister dr. Nindić postavil tudi obljubljen postavko za slovensko vseučilišče, in sicer zgorajšnjo vsoto za to proračunsko leto. Storil je to sporazumno z ministrskim svetom... Naučni minister Davidović o finančni strani zadeve ni bil informiran, ko je svojo izjavo dal.« — Mi ne razumemo prav dobro tega. Ministrski svet je vseučiliško postavko sprejel, naučni minister pa, ki je tudi v ministrskem svetu, ni o tem ničesar vedel? Ministrski svet je sprejel letni proračun, ki ga pa prosvetni minister ravno glede postavk svojega resorta ne pozna? Ali si je mogoče misliti, da bi bilo prosvetno ministrstvo slabše informirano nego ljubljansko pristojno mesto? Pa mora že tako biti, če to trdi »Narod«, čeprav bi bomo zaradi previdnosti vendarle dovolili opozoriti slovenske člane osrednje vlade na te presenetljive nejasnosti.

— Za naše vseučilišče. Pri svojem snočnem posvetu je eksekutiva V. L. S. sklenila, da zahteva od osrednje vlade takojšnjo otvoritev vseučilišča v Ljubljani v vsem obsegu. Tozadevni sklepi so se odposlali ministrom dr. Korošcu, Gostinčarju in Davidoviću.

— Proti načrtu o ureditvi uradniških razredov. Mitroviška »Srbija«, ki je v plemenskem oziru zmerna, piše: »Mrak bivše Avstrije začenja dušiti svetlobo srbskega demokratizma. Dva prva iznenađenja za demokratični srbski narod sta bila: osnutje žandarmerijskega zbora in načrt uredbe o uradniških razredih. Dočim prvo iznenađenje ni povzročilo zaslužene reakcije, ker se gleda najn kot načasno sredstvo, je pa drugo iznenađenje t. j. projekt o ureditvi uradniških razredov, izzval silno ogorčenje.« Nato priobčuje Bogdanovićev članek o tem predmetu, ki ga je bila priobčila »Epoha«. Bogdanović tu naglašja, da je imela prejšnja srbska državna uprava baš to dobro stran, da ni poznala okostenelega avstrijskega birokratizma. Uradniki so bili brez ozira na službeno mesto enakopravni tovariši. To ima sedaj prenehati in med ljudi enega poklica se bodo postavile visoke stene. To vprašanje je socialno vprašanje, ki vse enako zadene: Ustvarja se avstrijski mentalitet. — Ali ni nekaj resnice v tem? Vsekakor, toda pozabiti ne smemo, da patriarhalne oblike, ki so zadoščale in odgovarjale v prejšnji mali Srbiji, ne odgovarjajo obsežnejšim modernim zahtevam v kraljestvu SHS. Najbolj bi morali naglašati še potrebo, da se omogoči vsakemu mlademu človeku, ki kaže količkaj resne volje in sposobnosti, da doseže vsaj z 23. letom tisti razred, to se pravi tisto plačo, ki mu bo dovoljevala, zasnovati in vzdrževati lastno družino.

— »Izborna« propaganda. (P. P.) V Trstu so italijanske vojaške oblasti izdale brošuro »Poročila naše zmage«, kjer so v »klasični« hrvaški slovensčini zbrana vsa »bojna« poročila bivšega avstro-ogrškega generalnega štaba in pa italijanskega generalissima Diaza od 24. oktobra pa do 4. novembra 1918. Brošura ima sledeči predgovor, ki ga podajem v celoti: »Tista (!) majhna knjiga je najprost (?) en košček povesti, ki smo jo živeli ali (!) več vredna kakor vsaka mednarodna polemika. Tukaj se spominjajo (!) v njihovi jedri (kaj pa to?) besedi — bojna poročila onih zgodovinskih dneh — od 24. oktobra do 5. novembra 1918 — ki so izpremenili obraz (!) sveta, preobrazili osode narodov in strli za vekomaj — v njihovem neodržnem (?) napadu — zamko (?) katero so pripravljali ljudski slobodi najgroznejše in vandalične vlasti sveta. Še nekaj potrdijo tista (!) bojna poročila. Italijanska zmaga ni bila — kakor bi zamenjati hoteli potrditi ena smečna laž — posledica omanjenega sovražnikovega odpora. Tukaj so avstrijska poročila, ki nas poučujejo (?), da je obramba cesarskih čet bila grozovita in brezupna. Tukaj so tudi poročila zmagovitega Poveljnika, ki proklamirajo ne z mogočimi polet čet italijanskega Kralja. (Tukaj se

je pisatelj bridko urezal in povedal resnico.) Zmaga se slavno blišči na zastavah Sabaudskega Kralja. Ta je znal in zna slovenski svet. Ali bo kmalu znal (!) — če še ni doznal — da za hrabrostjo italijanskega orožja ne zaostaja modra dobrota italijanskih zakonov. Luč civilizacije, v vsakem veku. Italija bo znala tudi pred vami — o vskrsnuti. Slovenci — potrditi svoji stoletni naslov Učiteljice zakonov v svetu!«

— Postopanje Nemcev na Koroškem. Iz seje deželne vlade za Slovenijo: Deželna vlada v Celovcu je odredila, da morajo vsi v javni službi stoječi duhovniki, zlasti oni, ki živijo dotacijo iz verskega zaklada, dokazati, da pripadajo k Nemško-avstrijski državi, ker bi se jim sicer ukini prejemki. Duhovnikom slovenske narodnosti je pa celovška vlada kratkoma sploh ustavila plače, med njimi tudi naslednjim: Limpl, Trunk, dr. Arnejc, Cukala, Meško, Ražun, Čarf, Sadjak, Germ, Poljanc, Weis V., Weis M., Šturm, Fugger, Kukačka, Razgoršek, Umlauf, Lasser, Ogris, dr. Lučovnik, Rozman, Hafner U. Sklene se, da se župnikom slovenske narodnosti na Koroškem izplačajo prejemki, onim na nemškem ozemlju proti svoječasnemu obračunu. — Dalje je celovška vlada tudi prepovedala razpečevanje »Mira« po Koroškem. Ker se ta prepoved ne sklada z načeli reciprocitete — pri nas je namreč le uvoz političnih časopisov iz Nemške Avstrije prepovedan — se sklone podati ugovor proti tej prepovedi pri državnem uradu za zunanje zadeve. Če se zahtevi po razveljavitvi prepovedi ne ugodijo, se bo ravnotako postopalo proti nemškimi časopisom v Sloveniji. — Odslovljenim uradnikom in uslužbencem južne železnice, ki se selijo na naše ozemlje, koroška vlada ne dovoli vzeti seboj živila, tudi taka ne, ki so jih sami pridelali. Če se to še ponovi, se bo v vsakem slučaju vrnila nasilnost desetim tukajšnjim Nemcem.

— Dan sv. Marka v Gorici. Kakor poroča »Il Resto del Carlino« bodo Italijani praznovali v Gorici letos dan sv. Marka, dne 25. aprila, z izrednim pompom. Ustanovili so poseben odsek za celo vrsto ceremonij. Na kastelo bo vzidan nad vrati proti hribu sv. Marka lev. Pristostvoval bo tej slavnosti D'Anunzio in najbrže tudi beneški župan Grimoni. Ves ta pomp in vse te ceremonije, kakor tudi domišljavi govori D'Anunzijski ne bodo izbrisali slovenskega značaja Gorice in goriškega ozemlja.

— Italija in Vatikan. »L'Echo de Paris« od 31. marca poroča po listu »Epoha«: Ze dalje časa razpravljajo nekateri časopisi o možnem zblizanju med Vatikanom in italijansko vlado. Gotovi inozemski krogi prinašajo to v zvezo z navzočnostjo angleškega kardinala Bournea in francoskega kardinala Aniettea v Rimu. List prinaša na to dolg pogovor z osebo iz višjih političnih krogov, ki je izjavila, da sta visoka cerkvena dostojanstvenika prišla v Rim, da uredita cerkvena in politična vprašanja svojih dežel, ne pa da uredita položaj med Vatikanom in Italijo, ki se v tem času ne more rešiti.

— Italijanske laži o srbskih nasilstvih. v Bosni in Črnigori. »Resto del Carlino« poroča tendenciozno laž o nasilstvu srbske vojske proti muslimanom v Jugoslaviji, katerih je okoli dva milijona (?). Muslimani so delovali, kakor kaže laški list, vedno z največjo požrtvovalnostjo (?) za ujedinjenje Jugoslovancev, sedaj pa sprejemajo kot plačilo samo nevhvaležnost in zatiranje od strani zmagovite srbske vojske. Italijani, največji zatiranci Jugoslovancev v zasedenem ozemlju, se sedaj igrajo za zaščitnike muslimanov, pri tem pa pozabljajo, da so časi medsebojnih bojev minuli.

— Laška domišljavost o zmagi pri Piavi. Italijanom ne verjamejo niti zavezniki, da so oni dali povod k razpadu Avstrije, in vse zatiranje o »sijajni zmagi« na Piavi jim ničesar ne pomaga. Ni dolgo, kar se je »Corriere della Sera« z velikim trudom in še z večjim zavijanjem skušal dokazati Angležem in Francozom, da njihove čete nimajo nobene zasluge na zmagi ob Piavi. Sedaj pa polemizira »Resto del Carlino« v dolgem članku proti jugoslovanski trditvi, da o kaki laški zmagi sploh ne more biti govora. Vsak kdor pozna »bojevitost« in kakovost laškega vojaka, ve, da bi italijanska armada nikdar ne bila prekorajčila Piave če bi nekdanja avstrijska armada ne bila razpadla pod vplivom notranje-političnih dogodkov.

— Tudi učitelji stavkajo v Italiji. »La Tribuna« poroča iz Aleksandrije, da je ondi izbruhnila stavka učiteljev, ki zahtevajo zboljšanje gmotnega stanja in protestirajo proti pristranskemu podpiranju državnega učiteljstva.

— Stavke poljedelskih delavcev v Novari. Nezadovoljstvo italijanskih delavcev se ne pojavlja samo v različnih industrijskih podjetjih in pri mornarjih, ampak tudi že pri poljedelskem delavstvu, kakor je razvidno iz zadnje stavke v Novari, kjer zahtevajo poljedelski delavci skrajšanje delavne dobe in zvišanje mezd. Ka-

kor poroča »Corriere della Sera« je ravno ta stavka z ozirom na letno dobo in potrebo intenzivnega dela zelo nevarna in ima lahko deležosežne posledice.

— Rodoljubna hrvaška duhovščina. »Hrvat« piše: Težki dnevi italijanskega roparstva so nam zopet pokazali kristalni patriotizem naše duhovščine. Msgr. Bulić, škof Carić hitita v Pariz, da pred Wilsonom, Poincarejem, Clemenceaum in drugimi diplomati opredelita naše pravične zahteve in dokažeta neopravičenost italijanskega ropa teh krajev. Tretji izmed ostale duhovščine je škof dr. Mahnič, katerega so Italijani sedaj zaradi njegovega domoljubnega dela deportirali v Italijo. Radi opozarjamo na te svetle zglede kot vzor drugim in kot zadoščenje za obrekovanje, ki se javlja tod in tam z gotove strani.

Dnevne novice.

— Devica Orleanska proglašena za svetnico. Francoski listi poročajo, da je sv. oče že končnoveljavno določil dan proglašanja Device Orleanske za svetnico. Francija smatra to za velik narodni dogodek.

— Iz učiteljskih krogov nam pišejo: Lepo Vas prosim, ne priobčujte v bodoče več člankov o zboljšanju učiteljskih plač in raznih dokladah, ker to je, če ne več, vsaj grozno smešno, da se nas vedno odpravlja z obljubami, kot negodne otroke. Ljudje se pač bore malo zanimajo za naše škandalozno stanje, notice o izboljšanju istega pa kaj hitro opazijo in po istih sodijo, da sedimo seveda na tisočakah. In vendar od Božiča nismo za nič drugega na boljšem, nego da prejmemo težko pričakovane vinarje sedaj šele okoli 5. vsakega meseca, ker je pot iz Ljubljane do najbližjih postaj očitno daljša, nego je bila svoj čas iz Ljubljane na Dunaj in nazaj. Prosim Vas torej v imenu mnogih prizadetih, opustite v bodoče vse pisanje bodisi o blestečih obljubah bodisi o resničnih ukrepih, ker s tem nam, ki bivamo med ljudstvom, napravljate samo neprilike. Za to so naši stanovski listi. Vsaj tudi (gotovo iz pametnih virov) ne pišejo prepovedi o plačah raznih ministrov in drugih bogato plačanih dostojanstvenikov. Te vrstice pa, prosim, tatisnite, da bo občinstvo vedelo, pri čem smo in se nam ne bo treba vsak mesec z nova opravičevati, da ne moremo stanovanja i. dr. plačati prvega v mesecu. v najbližji sosesčini, bodisi tam zunaj.

— Kako nagradijo učiteljstvo nadure. Na neki šoli je manjkala ena učna moč. Pouk se radi tega ni skril, temveč se je vršil kakor bi bile na šoli štiri in ne samo tri učne moči. Seveda so se na ta način pomnožile ure ostalim učnim močem tako, da je imela ena izmed teh celo petintrideset ur na teden. Po šestih tednih neumorne dela je prosila ista za nagrado nadur. Seveda se ji je ista tudi kmalu nakazala v znesku — čujte in strmite — 18 K 40 vin. Mislim pač, da je dotično učno moč za vselej minilo veselje nalagati si nadure vrhu svojih že itak precej številnih ur; posebno, ker je radi prevelikega napora celo obolela. Na ta način se vzame učiteljstvu vse veselje do dela in zato ni čuda, ako stori večina le toliko, kolikor mora.

— Zgled, kako naj se postopa z verižniki, ozir. špekulanti. »L'Echo de Paris« poroča, da je višje sodišče v Aixu v Provenci obsodilo radi špekulacije s sladkorjem nekega Gauthiera na 16 mesecev ječe in 20.000 frankov denarne globe, njegove sokrivce pa na 1 do 4 mesece ječe in globe do 5000 frankov.

— V stolni cerkvi v Mariboru je še vedno samo nemška služba božja.

— Poverjenik dr. Verstovšek je lahko obolel. Upati je, da se mu stanje kmalu izboljša in da bo kmalu zopet lahko opravljal svoje posle.

— Dr. Ivan Matko, strokovni zdravnik za notranje bolezni v Mariboru, ordinira v Stolni ulici št. 1, III., od pol treh do pol štirih.

— Provizorični učitelji, ki so bili med vojno, oziroma so še danes pri vojakih in radi nerednih vojnih razmer niso mogli pravočasno položiti usposobljenostnega izpita in se interejirajo, da se jim bodo štela provizorična, oziroma definitivna leta, naj pošljejo tozadevne podatke in svoj naslov učitelju Tonetu Stefanciosu v Rogatcu (Štajersko) do 18. aprila.

— Davek na vojne dobičke. Izvleček iz plačilnih nalogov o davku na vojne dobičke za leto 1917 v političnem okraju Kamnik je na vpogled pri davčnem okrajnem oblastvu v Kamniku.

— Skupno glasilo srbskih in hrvaških abstinencov. »Narodna Zastita« poroča: Temeljem dogovora med hrvaškim abstinentskim društvom in veliko srbsko ložo nevtralnega guttemplerskega reda izhaja posledje dosedanje glasilo društva abstinencov na Hrvatskem pod naslovom »Novi Život — Trezvenost« (Trezvenost v cirilici) kot skupno glasilo. V listu bodo izhajali članki v latinici in cirilici. S tem je dan temelj obeh društev.

— Tako ne gre! Invalidni rezervni častnik g. K. Š., ki je bolan in le s težavo more rabiti noge, čaka na svojo trimesečno odpravnino že od decembra leta 1918. Vse prošnje, naj se mu pošlje znesek, ki ga krvavo rabi, ker ima družino, so bile zaman. Obrnil se je na naše uradništvo s prošnjo, da posredujemo ali da objavimo njegov slučaj v javnosti. Informirali smo se in dognali, da je zadeva tega invalida pri intendantu rešena že okrog Božiča in da je od oddelka za invalide takoj odšla na personalni oddelek g. kapetana Matića, kjer med kupom drugih neresenih zadev leži še danes in čaka rešitve. Ubogi invalid pa tudi čaka tistih bridkih denarcev — zaman! — Zgodilo pa se je, da je včeraj došla v Ljubljano informirati se o zadevi soproga dotičnega invalida. Uboga gospa se je šla informirati in urgirati tudi na oddelek g. kapet. Matića, kjer pa jo je g. kapetan Matić po svoje nahnul in moralno vrget ven. Poznamo manire g. kapetana Matića v dalje časa. Toda danes se poslužimo njegovega nasveta, ki ga je mesto rešene prošnje dal invalidovi gospe, češ, naj ga pa da v liste. Naj bo tedaj ustrezno njegovi volji in pribito pred vso javnostjo, da g. kapetan Matić od Božiča še ni imel časa podpisati na nujen akt svoje ime, da g. kapetan na prošnjo soproge uboge invalida odgovarja v tonu, ki ni v skladu z manirami, kakršne so v navadi pri občevarjanju med soljudmi, da g. kapetan Matić po splošnih pritožbah dosledno rabi tak ton in da ni v interesu vojaške uprave, da tak mož vodi personalni oddelek — divizijske oblasti. Morda je bilo tako postopanje umestno in zasluzno v bivši avstrijski armadi. V demokratski državi pa takega uradovanja in takega postopanja ne bomo trpel!

— Božji hram v spomin dobojskih žrtv bodo zgradili v Doboju. V Doboju je bil tabor ujetih Srbov, kjer jih je od lakote umrlo nad 500.

— Naše strokovne šole. Z oziroma na nedavno zahtevo »Jugoslav. Lloyd«, da se ustanovi v Zagrebu trgovska akademija, odgovarja nekdo v »Riječi SHS«, da so vse naše strokovne šole več ali manj neresne za nas, ker nam ne vzgajajo ne praktičnih kmetov, ne tovarnarjev, ne trgovcev, marveč povsodi same birokrate. Nam je treba takih šol, ki nam bodo vzgojile ljudi za praktično delo, pa naj se te šole imenujejo tudi le vajeniške šole. Ne na trgovsko akademijo, ampak v trgovino naj gredo naši ljudje.

— Koliko otrok je bilo na prehrani na Hrvatskem. Zagrebški »Središnji zemaljski odbor« je oddal začasa vojne na hrano na deželo po Hrvatskem in Slavoniji: Iz Istre 2081 otrok; iz Dalmacije 1507 katoliških in 133 pravoslavni, skupaj 1641 otrok; iz Bosne in Hercegovine 4891 katoliških, 7388 pravoslavni in 157 mohamedanskih otrok, skupaj 12.406 otrok; iz Slovenije 482 katoliških in 9 pravoslavni, skupaj 491 otrok. Vsek otrok, oddanih na prehrano je bilo 16.618. Mnogo te dece, posebno iz zasedenih primorskih krajev, je še na prehrani. Sred. odboru pomaga pri nameščanju dece »Odbor SHS žena za siročad«.

— Ganimo se, dokler je čas! Pod tem naslovom piše »Narodna Zastita«, list za varstvo mladine: Ako hočemo, da se nam razcvete mlada Jugoslavija, ne smemo dopustiti, da nam propadajo cele generacije. Zločin proti samemu sebi, svojemu narodu in domovini izvršujemo, ako dopuščamo, da propade vsled naše vnemarnosti in brezbriznosti le eno edino dete. Enak je naš zločin, ako dopuščamo, da nam pohlepni sebičnejši zastrupljajo cela pokolenja: z alkoholom, nenravnimi slikami in predstavami, slabo knjigo; ako dopuščamo, da propada tisoče in tisoče otroških življenj vsled bede, pomanjkanja, gorja; ako dopuščamo, da nam umirajo dojenčki vsled nevednosti in nepoučenosti roditeljev in njihove okolice. Cele kraje nam izjeda črv notranjega propadanja... Cele vasi in mesta izginjajo, a mi stojimo prekrizanih rok. Ganimo se, dokler je čas! Močno državo more ustvariti samo duševno in telesno zdrav narod, v katerem vsak posameznik upravlja vse svoje znanje, ves žar svoje duše in vso svojo moč na dobro celoti.

— Javno knjižnico snujejo v Mostaru, kjer doslej ni niti kake večje društvene knjižnice.

Ljubljanske novice.

lj Pri socialnem razgovoru v Ljudskem domu se je obravnavalo socialno zavarovanje. Ta petek ob pol 8. uri je na vrsti temeljna plača. Lokal kot navadno v prostorih Jugoslovanske Strokovne Zveze.

lj Krekova prosveta. V nedeljo točno ob pol treh popoldne je seja zaupnic Zveze služkinj Krekove prosvete, v Alojzevišču. Vabljeni so tudi druge.

lj Gotovim hujšakcem v album. Dobe se izvestni ljudje, ki kriče, kako dobro je n. pr. na Dunaju in drugih nemških mestih, kjer, da ima prebivalstvo vsega v obilici.

Tem hujšakem naj zadostuje to-le: Na Dunaju je taka revščina, da v Ljubljani v primeri z Dunajem uiti sence ne dobimo. Špeh in meso stane 1 kg čez 100 kron in srečen je sploh, kdor ga more dobiti. Moka 30 kron, o kruhu sploh ne vedo več, da kje eksistira. Golaž n. pr. stane, kadar in kjer je, do 25 kron, toda le par kosčkov mesa. Ena oseba lahko povzije najmanj 10 porcij. Sicer je pa na trgu edino le zelje in repa. Krompir je draga delikatesa; splošno obstoja ves živež iz nezablenih »Dörmüse«. Kdor pride od tu tja in pove o našem trgu, da tu dobiš, kolikor hočeš špeha, klobas, mesnine, moke, kruha itd. mu sploh ne verujejo. Ko pa prihajajo stranke semkaj, gredo s celimi družinami na trg. In kako razočaranje in začudenje! Segajo po belih štrulah in klobasah in vseh dobrotah, o katerih na Dunaju niti sanjali niso ter jih do solz ginjeni povzijejo kar na mestu, srečni, da so zopet enkrat v domovini, katero so v Nemški Avstriji tako črno slikali. In če kdo domačih kaj godrnja, čuje take, da jih dolgo pomni. »Pojdite na Dunaj, pa boste videli, da je v Ljubljani raj,« je običajen odgovor. In res se v tem oziru nimamo prav nič pritoževati; blaga popolnoma dovolj v trgovinah in na trgu. Res pa je, da ubožnejše sloje ovira velika draginja. A upajmo, da bode tudi te kmalu konec, ko nastopi splošna konkurenca in ureditev valute. In potem bomo lahko srečni in zadovoljni vsi, prav vsi, kdor bo le hotel prijeti za delo. Klevetniki naj vzamejo na znanje, da so vsi ti križi testament Avstrije in ko bi ta danes pri nas imela še besedo, bi v Ljubljani ljudje od gladi padali po ulicah, kmetu bi pa šla iz hleva zadnja kravica in zadnje zrno žita ter bi vse to lepo odneljali na — Dunaj.

Ij Sprednji zid pri bivših »Marijinih toplicah« je sedaj podrt in čaka na odrešenje le še lopa in zid koncem vrta. Materijal podrtje se je zmetal enostavno na blatno cesto, nekaj opeke je ostalo pa na kupih. In baš ta bo vsak čas »izhlapela«. Želeči bi bilo, da bi se vsaj s temi ostanki dodobra pravilno posul in popravil ta del ceste, po kateri hodi dannadan mnogoštevilno otrok v šolo, vse učiteljsko osebje in sploh večina prebivalcev s Prul. Ako cesta sedaj ne bo popravljena, ko je materijal pri rokah, potem še dolgo ni pričakovati in bo šolska mladina še nadalje, kakor vso vojno, gazila »večno blato«.

Vestnik S. K. S. Z.

* Orlovski tečaj v Ljubljani obiskuje 75 udeležencev iz raznih krajev Slovenije, posebno častno so zastopani štajerski Orli, pogrešamo pa zastopnike dolenskih odsekov. Veseli nas udeležba Orlov-delavcev iz Jesenic, Zagorja, Trbovlj, ki nam priča, da je orlovska misel tudi med slovenskimi delavci močna in utrjena in da je noben terorizem ne zatre. Z delom hočejo odgovoriti surovi sili in kratenju osebne svobode. Na tečaju je dan posvečen telovadbi, večer izobrazbi. Telovadi se od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 7. ure zvečer s kratkim odmorom. Telovadbo vodijo člani Zveznega vaditeljskega zbora bratje P. Kržan, I. Pirc, Rihar Leopold, Pavlin Franc. Predavanja tehnične stroke sta opravila brata: Kos Anton o »Estetiki telovadbe« in Jelencnik Aleksander o: Javnih nastopih, vaditeljih. V sredo zvečer je govoril g. dr. Dolšak »O zdravstvu«, podal nam je nebroj praktičnih nasvetov glede zdravja fantov. Zvezni predsednik br. Podlesnik je razlagal novi poslovnik in obravnaval podrobno o organizacijskem delu v telovadnih odsekih »Orla«. Včeraj zvečer je govoril ekp. Avsenek o »Boljševizmu«. G. predavatelj je prišel iz Rusije in pozna dodobra odnotne razmere, zato je s svojim predavanjem krepko pripomogel do boljšega razumevanja novega socialnega gibanja, o katerem se toliko govori in piše, a o katerem le malokdo kaj več ve. Lepo delo vrši orlovski tečaj in uspehi ne bodo izostali. Udeležnikom tečaja pa moreno le čestitati, da s tako vztrajnostjo in pridnostjo slede sporedu tečaja. Po celodnevni telovadbi zvečer še predavanja, to je precejšnja poizkušnja na duševne in telesne sile naših fantov, in to v času, ko cel svet prevladuje neka duševna lenoba, ki človeka zadržuje od vsakega resnega dela. Vojaki-Orli slov. plan. polka v Pliberku (Koroško) so poslali na tečaj brzojav, v katerem želijo uspeha pri orlovskem delu. Udeležnike je posebno razveselila ta brzojavka kot dokaz orlovske zvestobe. Spored za petek, dne 11. aprila 1919: Od 8. do 10. ure članske vaje s palicami za leto 1919. Od pol 11. do pol 12. ure predavanje: »Liberalizem, socializem in solidarizem« (br. Ant. Komljanec). Popoldne ob pol 2. uri slika-nje udeležnikov. Od 2. do 4. ure orodna telovadba. Ob 4. uri razlaga igre »Veriga« (g. prof. Robida). Od 5. do 6. ure predavanje br. vik. Cegnarija: »Naš naraščaj«. Zvečer ob pol 8. uri poset Finžgarjeve igre »Veriga« v dramskem gledišču.

* Dobropolje. Katoliško slov. izobraž. društvo v Dobropolju priredi na veliki

ponedeljek, dne 21. aprila, in na belo nedeljo, dne 27. aprila, vsakokrat točno ob pol 4. uri popoldne v Ljudski dvorani predstavo F. S. Finžgar »Divji lovec«, narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Vstopnina: Sedeži prve in druge vrste po 4 K, tretje in četrte vrste po 3 K, ostali po 2 K, stojišča po 1 K. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini Schweiger. Otrokom pod 14 let starim vstop ni dovoljen.

* Dramatični odsek društva »Kranj« priredi v soboto, dne 12. aprila, ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 13. aprila, ob pol 4. uri popoldne v Ljudskem domu v Kranju narodno igro s petjem v treh dejanjih (sedmih slikah): Krivopriječnik. Vstopnina: Sedeži od I. do VI. vrste člani 3 K, nečlani 4 K, od VII. do XII. vrste člani 2 K, nečlani 3 K. Galerija 2 K. Stojišče dijaki in vojniki 1 K, sicer 2 K. Vstopnice v predprodaji v knjigarni »Ilirija« in pred predstavo pri blagajni.

Nalnovalte

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 10. aprila. Po velikonočnih praznikih pride v narodnem predstavništvu poleg drugega na vrste tudi zakonski načrt o ljudskih in srednjih šolah.

Belgrad, 10. aprila. Zadnja seja narodnega predstavništva pred velikonočnimi prazniki bo jutri ob 9. uri dopoldne. Zvečer bodo poslanci z brzovlakom odpotovali domov. Prva seja po velikonočnih praznikih bo dne 1. maja.

BOŠNJAKI IZSTOPIJO IZ JDS.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Sarajevo, 10. aprila. »Srbska Riječ« javlja na uvodnem mestu, da bodo poslanci JDS iz Bosne in Hercegovine izstopili iz Demokratičnega kluba, češ ker je politika stranke naperjena proti osebi Protića in Pašića. Najbrže se bodo ti poslanci združili z radikalno stranko.

ITALIJANSKO VOJASTVO V MAHNIČEVEM DVORCU.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 10. aprila. Iz Cerkevne se proča, da je italijanska oblast po deportaciji škofa dr. Mahniča nastanila v škofiji in frančiškanskem samostanu na Krku vojaštvo.

CENZURA LISTOV ZA CELO JUGOSLAVIJO.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Sarajevo, 10. aprila. Predsednik vlade šola je sprejel delegate časnikarskega združenja in izjavil, da se bo uvedla edinstvena cenzura listov na vsem ozemlju SHS.

JUGOSLOVANSKI UMETNIKI.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 10. aprila. Društvo jugoslovanskih umetnikov je izročilo vladi memorandum, v katerem razmotirajo, naj bi postal Belgrad za Jugoslovane isto, kar je Praga za Čeha. Društvo predlaga, naj se pozovejo v Belgrad jugoslovanski umetniki, da olepšajo Belgrad, pred vsem pa Kalimegdan.

ZAVEZNIKI ODSTOPILO AVTO-MOBILE.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 10. aprila. Zavezniki so odstopili Jugoslaviji vse avtomobile, ki se nahajajo na našem državnem ozemlju.

KONČANE STAVKE.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 10. aprila. Stavka uradnikov trgovske in obrtne zbornice je končana. Danes so uradniki zopet začeli delati.

POLOŽAJ V PREKMURJU.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Radgona, 10. aprila. Sinoči so naši ljudje na črti od Radgone do Ljutomera opazili na Prekmurskem več velikih požarov. Sumi se, da se vršijo boji med mažarskimi boljševiki in tamkajšnjim slovenskim prebivalstvom. Kakor poročajo naši seli, so došli pred nekaterimi dnevi trije bataljoni mažarskih boljševiških vojakov v Prekmurje. Sinoči in danes jutraj se je slišalo pogosto streljanje s strojnimi puškami. Na štajersko stran je padlo več strelav, ki so ranili več naših ljudi.

NEMŠKI PLEMIČ PODIRA GOZDOVE.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 10. aprila. Baron Twickel, lastnik mariborskega gradu ter posestnik obširnih gozdov v mariborski okolici, je začel močno sekati najlepše gozdove v okolici. Les prodaja za vsako ceno Nemcem in nemškutarjem. Baron Twickel je izjavil, da bo dal posekati vse svoje gozdove, da bo pustil Jugoslaviji samo go-liče. Opozarjamo deželno vladu, da dne Twicklova posestva pod državno nadzor-stvo.

ITALIJANSKI MANEVR V MARIBORU.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 10. aprila. Sinoči so italijanski vojaki, ki stražijo ententne vlake z živili na Teznu, oddali več strelav iz pušk in vrgli celo nekaj ročnih granat. V Mariboru je nastalo vsled tega veliko razburjenje. Preiskava je dognala, da so Italijani nalašč streljali z namenom, da bi zbobnali v svet, da so se morali braniti pred jugoslovanskim prebivalstvom. Na ta način so hoteli razrešiti že dokazani rop ententnih vlakov. Nerodna italijanska nakana se je popolnoma izjalovila. Dokazano je že, da so italijanski vojaki res izpraznili, oziroma oplenili več vagonov ententnih vlakov, ki vozijo živila za Nemško Avstrijo in Čehoslovaško.

WILSON ZA SVOJIH 14 TOČK.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Rotterdam, 10. aprila. »Courant« poroča, da se je v ponedeljek vršila važna seja četvorice, v kateri je imel predsednik Wilson govor, v katerem je naglašal, da zahteva, naj mirovni posvet sprejme v celoti načela njegovih 14 točk in naj na tem temelju sklene mir. V nasprotnem slučaju bo Amerika nastopila svojo pot. Ta odločni Wilsonov nastop je v ententnih krogih povzročil veliko razočaranje.

VPRAŠANJE NEKAJ UR.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 10. aprila. »Der Abend« poroča iz Haaga: Iz Pariza se poroča, da so se Orlando, Lloyd George, Clemenceau in House zedinili glede preliminarne miru. Če bo Wilson zadovoljen z njihovim uspehom, je vprašanje preliminarne miru samo še vprašanje nekaj ur.

FRANCHET D'ESPERAY.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 10. aprila. Iz Belgrada poroča, da se je general Franchet d'Esperay po štiridnevem bivanju v Belgradu odpeljal v Bukarešt, odkoder bo nadaljeval svoje potovanje v Carigrad.

DOGODKI NA BAVARSKEM.

LDU. Monakovo, 10. aprila. (DKU.)

Položaj v Monakovem je vedno bolj resen. Berlin, Nürnberg, Augsburg in skoraj vsa večja mesta so prekinila telefonsko in brzojavno zvezo z Monakovem. Železniški promet je ustavljen, dovoz premoga prekinjen.

Drugi koncert srbske kraljeve garde.

Kot prvi, tako je uspel tudi drugi koncert prav lepo. Nudil nam je sicer manj novosti kot prvi, a tako proizvajanje samo na sebi zbere vse duševne moči okrog umetnosti, poslušal bi isto pesem večno.

Biničkova overtura k Vojnovičevi drami »Ekvinokcij« je delo lepega sloga, ki se prav naravno razvija in stopnjuje. Daljši enoglasni stavki jej dajo posebno lep jugoslovanski (dalmatinski) značaj.

Novi za Ljubljano so bili odlomki iz »Arlezijanke«. Bizet je spisal te odlomke prvotno za dramo enakega imena. Glasba je tedaj zamišljena dramatično kot Griegov »Peer Gynt«, vendar je zašla kinalu iz gledališča v koncertno dvorano in je danes stalno na sporedu večjih orkestrrov. Posebno lep, srčkan je Mennetto in Farankol. Proizvajanje je bilo prav posebno, točno, čisto, s posebno lahkoto, kar se temu kosu posebno poda.

Mokranjčev rukovet poznamo po osnutku že iz koncertov Glasbene Matice, ki je pela že več njegovih venčkov. V orkestru se glasijo pesmi seveda drugače, barva je tu vsa drugačna, pestrejša, tu razpolaga skladatelj z različnimi instrumenti, ki ponavljajo glavne misli, kot bi se med seboj živahno pogovarjali. Skladbica je prepolna dragih biserov. To je godba za nas.

Chopinov koncert za klavir je igrala kapelnikova hčerka Mara z dovršeno sigurnostjo, lahno spretnostjo in globokim umevanjem. V lahnih višavah so prsti tako mirno skakljali po tipkah, da nisi gibanja niti zapazil. Ves orkester, to sem že poudaril, se odlikuje po posebno mirnem nastopu. In v to celoto spada tudi posebno mirni nastop gostice Mare. Nič zunanjih primesi, nič zunanjega nakita, zato tem večje umevanje umetnosti. Igrala je vse štiri stavke na pamet z občudovanja vredno spretnostjo. Orkester je razumel tudi topot svojo nalogo, ji samo šepetaje sledil in jo pustil tako redno prav lepo v ospredju. Soglasje med obema deloma je bilo izborno. V pozdrav in zahvalo je prešla dva lepa šopka, z galerije pa se je vsulo cvetje nanjo in kapelnika Biničkoga. Plo-skanje se ni hotelo poleči, dokler ni dodala še en komad.

Saint-Saënsov »Ples skeletov« spada med najslikovitejšo glazbo.

Smrt kliče — vijoline niso naravno uglasene — z rezkimi pozivi mrtvece iz grobov. Glavni motiv, ki se oglašja v raz-

ličnih nizkih instrumentih, pozneje tudi v ksilofonu praska mozek in živce, tako konhoten je. Drugi stavek se razprede na široko po vsem orkestru in se združuje koncem s prvim v divji ples, dokler ne zapoje petelin (tu motiv oboe) in razpodi mrtvece v divjem plesu na vse strani. Proizvajanje je bilo prav dobro, nastopi glavnih motivov silno lepo izklesani, da si kar videl zrahilane skelete pred seboj, kako se vrste in vrte.

Spored je zaključila Lisztova 2. rapsodija.

Kako hvaležen je človek po takem sporedu, ki je vrh tega še tako dovršen v izvajanju, onim, ki stremijo za pravo čisto umetnostjo, ki so tako poglobljeni v umetnost, da komaj čutijo vse zunanje vplive! Kako pa človeka boli, da, žal, mi v Ljubljani to stvar drugače umevamo. Nekateri krogi, ne samo posamezniki, smatrajo za imenitno in morda celo »nobel«, da prihajajo prepozno in motijo. Temu treba od pomoči z obeh strani. Vodstvo koncerta naj poskrbi, da se med igro prava niko-mur ne odpro vrata v dvorano.

Posebno neokusno pa je, da so nekateri med odmorom celo v dvorani pod galerijo kadili.

Nezadovoljnost odrešenih Trentinov z italijansko vlado.

Jugoslovani v zasedenem ozemlju čutijo na svojem lastnem telesu osrečujoče delovanje nasilnih Italijanov. Vsaj bi pričakovali, da bodo ravnali »odrešitelji« vsaj s svojimi odrešenimi brati dobro, vendar bi se temeljito motil. Vsi italijanski listi so bili do sedaj vedno polni bobnečih fraz o materi Italiji, ki je končno vzela v svoje okrilje ji »najmilejše« dežele. »Trento e Trieste« da jih ohrani in čuva pred barbari. Praksa te »matere« Italije je pa povsem drugačna. »L' Idea Nazionale« pri-nasa vrlo zanimivo poročilo o razpoloženju odrešenih Italijanov v Trentinu. V začetku so Trentinci pozdravili Italijane z navdušenjem, kmalu pa je prišlo kruto razočaranje. Skrajna nemarnost italijanske vlade, njena popolna brezbriznost in nesposobnost so spremenile prvotno prijateljstvo v nezaupnost, ki se razvija vedno bolj v sovražstvo proti Italiji. Plače uradnikov itd. izplačuje vlada še vedno v kronah, davke in sploh vse javne terjatve pa zahteva v lirah, za katere je določila sama valuto v škodo prebivalstva. To umetno znižanje cene kronske veljave onemogočuje promet in gospodarsko življenje sploh. Maksimalne cene je vlada določila v lirah, to pa ljudem malo pomaga, ker morajo plačati po višjem kurzu v kronah. Večino prebivalcev tvorijo zemljedelci, ki so bili navajeni do sedaj na red v upravi dežele, katere se pa sedaj nahaja v največjem neredu in razpadu. Uradi in javne oblasti nimajo več nobenega ugleda. Na stotisoče poročil iz zasedenega Trentina slika bedno stanje tamonjega prebivalstva, ki propada gospodarsko in moralno dan na dan vedno bolj. Vsled pomanjkanja vsake avtoritete postaja negotovost in nezaupnost vedno večja, in sedanje nezadovoljstvo narašča vedno bolj. Trentinci so prepričani, da jih hoče italijanska vlada z valuto oškodovati in zatirati, kar ima za posledico vedno večje sovraštvo napram Italiji. »L' Idea Nazionale« opominja italijansko vladu, naj spremeni svojo dosedanje politiko napram Trentincem predno bo prepozno.

Pozdrav iz polarne noči.

Spoštovani gospod urednik!

V centru ste življenja, ki kipi v beli Ljubljani, preživeli ste vse žalostne in težke dni suženjstva, a doživeli naposled veselo osvobojenje — vse se je vršilo pred Vašimi očmi.

Vem, da znate, da mnogo, mnogo naših bratov ni bilo tako srečnih, niso dočakali svetlega dne svobode — prije je nje zakrila črna zemlja!

Spet drugih ni bilo doma pri osvobojenju: daleč so v tujini in netrpeljivo čakajo vrnitve. Vem, da znate to. No, ne vem, ako znate, da se nahajamo Slovenci tudi na skrajnem severu Evrope, severneje polarnega kroga, v krajih in širini, do katere je prišlo pred vojno le malo, malo Slovencev, in še ti samo kot izletniki in to v letu, ko je tu 24 ur svetlo, a sedaj je tu zima in noč, ker danes je sveti večer.

In na sveti večer nehoče misli odhajajo na jug, in vsaj danas hoče pogovoriti duša z domom.

Sam sem tu, na skrajnem severu evropske Rusije, v Murmansk (69° s. š.), edini Slovenec. Še so v Murmanskem kraju Slovenci, no vsi južneje od mene na 600 km. Sam sem Slovenec, sam sredi vseh drugih nacij. Tu sinovi Albiona, Amerike žestikulirajo z Laponcami (Lopari), tam Francoz na svoj način razgovarja z bratom Rusom, dalje se objasnjuje Fin s Kitajcem-delavcem, s hriba se spušča na ližah Italijanec-Alpinec, na drugi strani

čuje se Korelec. Internacionalno mesto! A meni se hoče na jug!

Tri leta bo kmalu, odkar sem dobrovoljec za ujedinjenje in osvobodjenje slovenskega juga, ves ta čas sem edino želel, da pridem domov v vrstah prvih v osvobodjeno domovino, a ni se mi udalo, kakor tudi ne mnogim drugim. Razburkano morje vojne vrglo nas je iz vrtincev življenja na neki skalnat breg, kakor na pušti otok, in sedaj tu čakaj rešenja.

Osem mesecev živimo tu, razmetani po raznih selih in naselbinah Murmanskoga kraja, — kjer ni nobenih cest, samo Murmanska, jedva dovršena železnica in Belo morje nas vežejo.

Tudi tu je front: front vseh zavezničkov protiv ruskih boljševikov. Drugod je premirje, a tu je vojna, če tudi je noč in je temno!

In spet sveti večer na frontu, kot že štirje sveti večeri! A vendar ta sveti večer ni tak, kot so bili prejšnji.

Svoboden je dom in narod moj! Veselo in jasno je v duši, kakor je jasno in svetlo nočno severno nebo, kadar žari v severnom sijaju (Sjevernoje sijanje), kadar se sveti in leskeče v lučih in vseh marvičnih barvah, kakor da proži srebrno-zlate prste preko vsega neba (Rododaktilos Eos).

In duša je polna poguma in ni je strah severne snežene burje, ki brije okoli vagonov, saj polna je nad v lepšo bodočnost.

Danes je sveta noč! In svoboden je Lorgier iz Ljubna v Savinjski dolini, po »In na zemlji mir ljudem!«

Srečno in veselo novo leto 1919!

S spoštovanjem
Valentin Meršolj, stud. med. iz Radovljice.
P. n. V Murmanskem okraju nahajajo se še sledeči Slovenci: Poročnik dr. Tomo Tolazzi iz Logatca, poročnik dr. Alojzij Trstenjak iz Stajerske, poročnik Alfonz Lorgier iz Ljubna v Savinjski dolini, poročnik Josip Gregorič iz Trsta, podporočnik Ernest Gorišek iz Križ pri Celju v Savinjski dolini.

Razdelitev Turčije.

Dočim je na pariški konferenci veliko nesoglasje in prepir v vseh vprašanih, so turško zadevo čudovito hitro obdelali, bolj hitro kakor smo pričakovali. Pač je bila pa ententa že dve leti po izbruhu vojske edina v tem, kako si bo razdelila turški plen in že januarja 1917 so poslali neko noto na Wilsona, mu razložili vojne smotre in zahtevali tudi oproščenje pod turškim jarmom živčih narodov in izgon Turkov iz Evrope. Wilson je zahteval v toliko popravke, da ni dovolil razdelitve Turčije, češ, da je to krivično in da nima nihče pravico tako postopati. Pod njegovim vplivom in nazadnje tudi z dovoljenjem angleške vlade so končno določili, naj pride Carigrad in velik del Male Azije pod stalno nadzorstvo zveze narodov, posamezne države naj pa dobijo vsaka zase še posebno tako poverilo za določene dele. V eni zadnjih sej so sedaj te dele poverili državam. Za Carigrad so se Grki zastoj potegovali. Ta naj bo internacionaliziran. Ker so se pa Angleži tam že vsedli in ker nikdar ne vstanejo, če sedijo, bodo gospodstvo nad to važno točko čisto gotovo obdržali. Ravnotako zahtevajo zase tudi Mezopotamijo z vsemi njenimi velikanskimi petrolejskimi vrelci, njenimi železnicami in pot v Bagdad. Namesto Berlin-Carigrad-Bagdad vidimo London-Carigrad-Bagdad.

Zahodni del Male Azije od Ajvali nasproti otoku Mitilini do zaliva Kos bodo dobili Grki, za kar se imajo zahvaliti prizadevanju Venizelosa. Ta veliki kos je zelo važen, saj je tam tudi Smirna, največje trgovsko pristanišče Male Azije. Koliko je pa tam ljudi, tega pa seveda ne moremo vedeti, saj ni nobene natančne statistike, kakor sploh v celi Turčiji ne. Grki pravijo, da je večina grška in to jim priznajo tudi tuji poznavatelji. Celo prebivalstvo ima izrecno grški značaj. Turki pa pravijo, da dežela po narodnosti ni grška, in zahtevajo ljudsko glasovanje. Brez dvoma bodo dobili Grki razen svojih ljudi veliko turško manjšino, ki bo gotovo delala novi grški vladni dosti sitnosti in skrbi. Kajti Turki, ki so jih spodili sedaj v notranjost in na višine maloazijske, bodo še vedno z žalostjo in hrepenenjem gledali na Smirno, na njeno lepo odprto pristanišče, na svoj izgubljeni raj. Turški iredentizem sam na sebi ne bi bil nevaren, a bi lahko postal nevaren, če bi ga podpirala kakva evropska vlada. Znano je, da so italijanski odposlanci protestirali proti odstupu Smirne Grkom in so stavili ugovore. Že ko je šlo enkrat za separatni mir z Avstrijo, je bila Italija prioritarna odredi se Trstu, samo da bi dobila Smirno. Italijani se sedaj sklicujejo na to, pač manj zaradi tega, ker mislijo res Smirno dobiti, kakor zato, da bi kje drugje kaj vlovili. Pravijo, Smirno smo pustili, zato moramo pa kaj drugega dobiti. Italijani vedo, da se tam ne bo nič več izpremenilo in da bodo obdržali, kar jim je obljubil londonski pakt. Ta pakt pa jim prizna tudi otočje Dodekanes z zelo

važnim otokom Rodos, katero otočje so v veliko jezo Grkov dobili od Turkov v miru v Lausanne po laško-turški vojski. Skoro gotovo so novo grško mejo potegnili samo zato do zaliva Kos, da bi zabranili ustalitev Grkov nasproti Rodu. Dodekanes ostane torej laški, Grki pa morajo zaradi nasprotstva proti Italiji ostati naši zavezniki.

V Londonu so tudi določili, da je v slučaju razdelitve Turčije Italija enakovredna drugim državam in da pride zanj vpoštev v prvi vrsti okraj Adana. Vidi se tudi, da so na podlagi te določbe izročili Italiji mednarodni mandat za ostali del Turčije. Gre tukaj za velike dele Prednje Male Azije od Sinop ob Črnem morju doli čez okraje Šivas, Angora, Brusa, Konija do obeh izhodišč k Sredozemskemu morju, Adana in Merzina. Če bo Italija res dobila ta mandat, potem se bo seveda spet pojavil spor med Grki in Turki glede Smirne. Tako bi bili približno na istem kakor so bili preje. Vsekakor dobi Italija v londonskem aktu veliko preveč.

Vzhodni del Male Azije hočejo dati Armencev, a pride naj tudi ta pod kontrolo kake velesile. Mislijo na Ameriko, ki se že več desetletij briga za Armenijo z ustanavljanjem misijonov in šol in ki je bila že dosedaj pravzaprav pokroviteljica armenskega prebivalstva, akoravno samo teoretično. Kajti bogate podpore iz Unije so prihajale večinoma od armenskih izseljencev. Armenijo hočejo sestaviti iz okrajev Harput, Diarbekir, Bitlis in Van, velika pokrajina, bogata, še skoro neobdelana in neizkoriščena, segajoča tja do kavkaških pokrajin. Škoda le, da je le še malo Armencev tukaj ali bolje rečeno prav nič. Pri zadnjih pobojih niso prizanesli Turki prav nikomur. Že leta 1915, ko se je klanje pričelo in je švicarski poročevalec Emil Nef kot ameriški konzularni zastopnik posredoval pri guvernerju v prilog Armencev, je dobil uradno obvestilo: »Vse nič ne pomaga, ne trudite se zastoj, nobeno seme ne ostane več od tega naroda. Vsi brez izjeme morajo biti uničeni.« Tako so delali z njimi! Danes jih dobimo le še v malih gruclah v Kavkazu, in si čisto napačno predstavljamo, koliko jih je še. Saj jih je bilo najmanj poldrugi milijon pomorjenih. Tako bodo dobili Armenci sedaj okraje, kjer pravzaprav nobenih Armencev več ni. Priklonitev Trapecunta in drugih krajev črnomoškega območja k Armeniji ni na noben način pravilna in je celo krivična; kajti Grki onih dežel nimajo samo zgodovinsko utemeljenih pravic do njih, ampak prevladujejo tudi v prebivalstvu. Celo črnomoško obrežje od Smirne proti zahodu, z mesti Trapecunt, Keras, Ordu in Samsun, v zaletju pa z mesti Karahisar, Šivas in Anazija je danes najmanj v treh četrtinah grško, ostanek so Turki in tuji, nobenega Armenca ni več tam. Pač zdihujejo Grki danes pod istim turškim jarmom, kakor so svoječasno Armenci, in kličejo na pomoč. Če mora dobiti nova armenska država dohod do Črnega morja, ki ji seveda gre, nasvetujejo nekateri pristanišči Rize ali Batum; imata tudi to prednost, da je od njih zveza s pravo Armenijo veliko krajša kakor pa od imenovanih.

Na jugu moramo omeniti še odcepitev Arabije od Turčije. Arabci so se borili celo vojsko z vno za svoje osvobodjenje. Dobili ga bodo seveda skoro gotovo pod protektoratom Anglije. To bo za razbite in vedno razdvojene arabske rodove le dobro. Kako bo s Palestino, se še ne; mislijo ustanoviti samostojno židovsko državo, ki bo imela vse, samo ne židovskega prebivalstva in pa gospodarske moči, torej nič. »Samostojna«, to se pravi, zopet pod zaščito kake velesile, ta pa ne more biti druga kot Anglija. Mislijo pa tudi na več držav skupaj, ki naj bi varovale nevtralnost Palestine kot kakega skupnega otroka.

Zahteve Francije po Siriji so pa vsakemu znane in novi zaščitnik bo dobil tam že davno pripravljeno polje. Francija se zanima za Sirijo že od križarskih vojsk sem, je imela tam pozneje vedno neke predprave, tudi Napoleon je bil tam. V pretečenem stoletju se ji je navidezno odreklo, ker je bilo nasprotstvo drugih držav preveliko, a na tihem je gojila svojo nado naprej. In ko so v turško-laški vojski italijanske ladje streljale tudi na sirska mesta, so Francozi protestirali, češ, to je naše. Odkar govorijo o razdelitvi Turčije, nihče ne govori o Siriji; samo ob sebi je namreč umevno, da pripade Franciji.

Z razdelitvijo Turčije izgine največje jabolko prepira iz evropske politike, ki mu pripisujemo dosti krivde na izbruhu sedaj minule vojske. Vse spletke in tekme evropske politike v zadnjih desetletjih so se tikale vedno turškega vprašanja, kdo bo imel prvo besedo v bližnjem orientu. Bati se je le, da bo namesto turškega vprašanja nastalo kako drugo Evropi še bližje in torej splošnemu miru še bolj nevarno. Sedaj se bo pokazalo, če imajo državni sveta res pravo modrost in pravično merilo.

Prosveta.

pr Slovenski umetnici med brati Srbi. Slovenski umetnici gospa Pavla Lovše in gdč. Dana Koblerjeva žanjeta kot prvi najlepše cvetove narodnega zedinjenja. Povsodi jih sprejemajo pristrčno in obsipajo z dokazi simpatij. V Belgradu sta ostali na željo princa regenta še en večer, vsled česar se je moral preložiti koncert v Novem Sadu, ki je bil določen na 4. t. m. na 5. Novi Sad je sprejel umetnici nad vse pristrčno: »Srbsko-francoski klub« jima je priredil čajni večer. »Zastava« od 5. aprila piše, da sta si umetnici »s svojo slovensko prijetnostjo osvojili vsa srca« ter nadaljuje: »Po sijajnem koncertnem programu bo v restavraciji »Sloboda« večer, na katerem bo prilika, da se osebno spoznamo s simpatičnima hčerama ugledne Slovenije.«

pr Cerkveni Glasbenik, 1919. 3. in 4. števec, je izšel s sledečo vsebino: Cerkvenoglasbena liturgika (Fr. Ferjančič); O izboru primernih cerkvenih pesmi za bogoslužje (Stanko Premrl); Nekoliko statistike o orgljah v ljubljanski škofiji (Stanko Premrl); Glasbeni vtisi iz francoskega ujetništva (dr. Anton Zdešar, C. M.); Pregled cerkvenoglasbenih listov: Sv. Cecilija, Cyrill; Dopisi: Iz Zagreba, Rakovnik — Ljubljana; Koncertna poročila (S. Premrl); Razne reči. — Glasbena priloga prinaša: Aleluja in Večernice za veliko soboto, po vatikanski izdaji priredil S. Premrl, in Pozdrav sv. Rešnjemu Telesu, za enoglasno petje z orgljami zl. S. Premrl. Starejši naročniki so s to številko vred prejeli tudi zadnjo lansko glasbeno prilogo: 10 preludijev za harmonijo, zložil Ivan Ocvirok (Ocvirovi preludiji so tudi v Jugoslovanski knjižnici v Ljubljani na prodaj; cena 3 K). Cerkveni Glasbenik stane na leto 8 K, za diake 5 K. Uredništvo in upravnštvo: Ljubljana, Pred škofijo 12, I. nadst. —

pr »Za pravdo in srce« na ljudskem odru. Tragedija v petih dejanjih, spisal Anton Medved. Režiser Narte Velikonja. Ta tragedija je lepša v knjigi, ko na odru. Dialogi so predolgi in predolgočasni, dejanje drame ni živo. Za naš čas je preveč, če se oder šestkrat spremeni in naj režiser igra še tako črta, je predolga vseeno. To smo jasno občutili tudi pri večerajšnji predstavi kolikor je to prepustila za igralce zelo nevhvaležna igra iz igralske zmožnosti, je storil vsakdo svojo dolžnost. Vendar moramo pripomniti, da vseh najboljših moči ljudskega odru pri ti igri nismo srečali, da bi želeli, da zasedejo vloge vedno le najboljša moči, brez ozira na to, ali pridejo vsi, ki bi radi tudi igrali, na vrsto ali ne. Tu nam gre zato, da dobimo ljudsko gledališče v pravem pomenu besede, tako gledališče, ki bo imelo za nas tudi kulturne pomen. V splošnem so bili dijalogi kmetov premalo živi in tekoči, kretanje premrtvo. Pohvalen, zelo pohvalen je bil pa konec tretjega dejanja, kateri edini nam je pričakal dovoljeno meso iluzije. Če se gremo v posameznosti, je bil Grozem zelo dober ko grajski mladenič, nekoliko razvajen, kapriciozen, po plemenitaškem naziranj »čudak« in je prizore med njim in materjo ter Katarino podal brez posebnih hib. Le bolečine, ko je bil ranjen, ni izražal tudi v hipih molka z mimiko na obrazu, kar vreden opazovalec hitro opazi. Tupatam je celo sam verze koval. Podgorska je igrala Katarino zelo dobro, v nji smo opazili zmožnosti, ki jih pri dosedanjih njenih vlogah nismo videli tako jasno. Morda se je vloga strinjala z njenim značajem. Preprosto, boječo, ponižno deklko, ki mora izbirati med preprostim vaščanom in plemičem, ni moglo podati boljše — želeli bi morda samo še tuptam večje notranje vznichenosti. Novak — Dizma nam je znan; od njegove igre smo že vnaprej pričakovali uspeh; nismo se varali. Sokovega, »dobrega« oškrbnika, ki tiči kmetom ko ris na vratu, laže in vara gospodarja, smo videli v kretnji in govoriti takega, ko je moral biti v resnici. Najbolje igrana vloga v ti igri. Bolj nesrečen je bil Andrej; sicer odkrit kmečki fant, ki ljubi in sovraži, a videlo se je, da včasih omahuje v svoji vlogi, ko da ni trden, kaj naj stori. Njegov glas je bil slab in tak ne spada na oder, če se ne pozdravi. Postava graščakinje Barbare je bila impozantna, a premalo je bila ostra in preveč deklamacije smo slišali. Kretnje rok so bile pridigarso prenakomerne. Skoraj smo pozabili na igro slepca Grajana, ki se mora postaviti v isto vrsto z Dizmom. Takih starčkov smo malo videli na našem odru. Igral je tako živo in resnično, da je vzbujal med občinstvom, ki je očitno sledilo s srcem igri, sočutje in odobravanje. Lokvanec je ugal po svojem moškem in tehtnem glasu in obnašanju. Vsi drugi so igrali povoljno in nimamo omeniti nič posebnega o njih. — Večje skupine so bile po večini dobre, posebno konec III. dejanja, kjer je spravilo tudi glavne osebe v bolj živ tempo. Omenimo lahko sceno v gozdu, tajinstveno zborovanje kmetov, v ozadju rdečkasta luč. Vse osebe so se zdele samo ko črne

silhouette na svetlem ozadju, posebno v naslednjem prizoru Dizma in Andreja, ki sta bila stopila še bolj v mračno osredje, ko sta kopala zaklad. To je bila učinkovita scena. Tudi sodba pod lipo je bila dobra, le prihod Barbare z vozom na oder so igralci preveč zakrili, da je izostal vsak efekt. Scenerija, maske, kostumi, vse je bilo z malimi izjemami zelo povoljno. Režijo moramo samo pohvaliti, ki se je kljub velikemu trudu lotila tega dela in navzlic nevhvaležni igri dosegla tolikšen uspeh.

F. B.

Gospodarske novice.

g Prioritetne obligacije slovenskih železnic. K temu važnemu narodnogospodarskemu vprašanju smo sprejeli iz bančnih krogov sledeče pojasnilo: Dunajski bančni kongres je v zadnjih dneh z obvezo do 12. aprila 1919 ponudil vsem tukajšnjim slovenskim bankam 4-ostotne prioritetne obligacije slovenskih železnic v sledečih skuplin. Ljubljana—Vrhnika. 2. Kranj Tržič. 3. Dravograd—Velenje v skupni nominalni vrednosti okroglo 7 in pol milijon v kron. Te prioritete uživajo in bodo samoobsebi umevno tudi nadalje uživale državno garancijo ter so proglašene za pupilarno-varne vrednosti. Ponudbo se pripisuje torej le državnemu preobratu, vsled katerega se vnanji dunajski upniki ne čutijo pri nas več na varnih tleh in zgube tudi svoj vpliv na železniško upravo, katero je prevzela država SHS.

Skupini Ljubljana—Vrhnika in Kranj Tržič ste manjši in tukaj dovolj znani. K skupini Dravograd—Velenje, ki znaša okroglo 7 milijonov kron nominalne vrednosti, pa bode omenjeno, da spadajo te prioritete v celotno skupino prioritet 12 milijonov kron iz l. 1867, izdano za železnico (Celje) Velenje—Dravograd—Zeltweg, ki veže Gorenje in celo slovensko Spodnje Štajersko preko vzhodne Koroške z Rogatec-Slatino in bo imela po dograditvi dosedaj od Mažarov prepečenega malega košča Rogatec—Krapina (12 km) najlepšo zvezo z Zagrebom in celo Banovino. Ta proga je torej važna in se je del prioritete te železnice oddal svoječasno tudi na Francoskem.

Narodno-gospodarsko ima Vaš članek torej popolnoma prav: v našem interesu je, da spravimo dohodek naših slovenskih železnic kolikor le mogoče v naše roke.

Ali tudi iz denarnega stališča je prevzema teh prioritet ravno sedaj posebno priporočljiva. Zasebniki in zavodi res skoraj ne vedo kam s popirnatimi kronami, s katerimi nas je avstro-ogrsko finančna politika takorekoč preplavila in v najbližjem času se bode ta papirnati denar zamenjal in deloma odzvel iz prometa. Vspričo sedanjega kurza krone za 100 frankov 450 kron, za 100 dinarjev 280—300 kron) je naložitev razpolagljive gotovine v teh prioritetah izvenredno ugodna. V primeri s tem slabim kurzom sedanje papirnatne krone se lahko dobi železniško 4% prioritetno s 100 K nominalne in s prodajno ceno 109—110 K približno za 25 kron ali 26 frankov predvnoje veljave (relacije v zlatu) ali 36—40 dinarjev relacije v srebru. Tako poceni kot sedaj se pač niso še nikdar kupovale železniške prioritete.

To govori dovolj v prilog priporočeni transakciji in sprejemata pravočasna naročila Ljubljanska kreditna banka in Jadranska banka v Ljubljani, kjer se dobe tudi natančnejša pojasnila.

Ako se bo pravočasno zglasilo primerno število kupcev — zasebnikov in zavodov — z naročili, bodo te prioritete in s tem dohodki naših železnic iz dunajskih gotovo prešle v domače roke proti oddaji za 8 milijonov papirnatih kron našim sedanjim upnikom. Za ta znesek se znebimo papirnatih kron in tujih upnikov.

g Ljubljanska Kreditna banka v Ljubljani. Dne 5. t. m. se je vršila bilanca seja upravnega sveta banke, ki je odobrila bilanco za leto 1918. Aktiva: blagajna 7 milijonov 187.853-07 K, menice 1.680.458-11 K, valute in novci 90.760-88 K, predujmi na vrednostne papirje 13.722.464-44 K, vrednostni papirji 13.119.578-83 K, dolžniki 131.939.235-40 K, inventar 105.455-32 K, realitete 1.383.314-54 K; skupno 169.229.120-59 K. — Pasiva: delniška glavnica 10.000.000 K (od 1. jan. t. l. nadalje 15.000.000 K), vloge 89.497.628-11 K, upniki 65.932.628-97 K, transitive obresti 224.231-59 K, nevzdržigjena dividenda 19.472 K, rezervni zakladi 2.001.781-21 K, pokojninski zaklad 309.673-06 K, čisti dobiček včevši prenos iz l. 1917. 1.243.705-65 K; skupno 169.229.120-59 K. — Zguba in dobiček: prejemki: obresti 5.007.797-64 K, iznos bančnih poslov 1.118.553-90 K, iznos realitet 32.258-63 K; izdatki: obresti

3.759.207,72 K, upravni stroški 192.033,42 kron, plače 753.081,54 K, davki 276.948,97 kron; čisti dobiček za leto 1918, znaša 1.177.338,52 K in všteviš prenos iz minulnega leta. Pri vseh bilančnih točkah je opazovati napram l. 1917. znatno napredovanje, zlasti so se zvišale vloge za 44 milijonov, drugi upniki pa za 40 milijonov. Sklenilo se je predlagati običnemu zboru, ki bo sklican na 5. maj ob 10. uri dopoldne, izplačanje 7½% dividende za l. 1918. v skupnem znesku 750.000 K, dotacijo rezerv z zneskom 258.866 K 92 vin., uporabo 118.483 K 88 vin. za tantieme in v dobrodelne namene in prenos 116.354 K 85 vin. na novi račun.

g Gremij trgovcev je imel svoj občni zbor dne 24. marca t. l. ob 8. uri zvečer v mestni dvorani. Udeležba je bila zadovoljiva.

Dosedanji načelnik g. Samec otvori zborovanje, konstatira sklepčnost ter pozdravi navzoče zborovalce. Spominja se umrlih članov ter pozivlja zborovalce, da jim ohranijo blag spomin. Omeja hud vojni vihar, ki je besnel nad nami ter pozivlja vse ljubljansko trgovstvo, da se tesno organizuje.

Računski sklep izkazuje 16.379 K dohodkov ter 16.369 K 84 vin. izdatkov. Čisto premoženje znaša 55.293 K 71 vin. Proračun izkazuje 3750 K dohodkov ter 11.296 K stroškov, torej primanjkljaja 7546 K.

Za načelnika gremija se izvoli g. Iv. Jelačin mlajši, ki prevzame takoj načelstvo ter vodi dalje zborovanje. Zahvali se za zaupanje ter pozivlja trgovce, da tesno sklenejo svoje organiziranje. Povdarja, da se je med vojno vgnezdilo veliko ujed med trgovstvo, ki s svojim delovanjem škodujejo ugledu vsega slovenskega in osobito ljubljanskega trgovstva, ki je bilo do sedaj na jako dobrem glasu. Povdarja, da bo treba veliko dela, da se trgovstvo spravi zopet do onega ugleda, ki ga je uživalo pred vojno. Potrebna organizacija gremija, kakor tudi ostalih trgovcev se mora izvršiti, ker bo le na ta način stalo trgovstvo pred občinstvom in pa pred oblastmi na tisti stopinji, kakor jo trgovski stan zasluži. Za-

to pa je dolžnost vsakega posameznega trgovca, da vse stori, da bo stanovska čast ostala nedotaknjena.

Za načelnikova namestnika se izvoli ta gg. Ivan Kostevc in Fran Stupica; za odbornike pa gg. Ivan Bonač, Anton Gerkmann, Josip Kette, Ivan Korenčan, Ivan Krivic, Tomaž Mencinger, Milan Skaberne, Alojzij Sušnik, Viktor Šober, Peter Šterk, Josip Urbančič in Josip Vidmar.

Pravila se spreminjajo v toliko, da bodo sedaj vsi ljubljanski trgovci člani gremija; dosedaj so bili člani le oni, ki so plačevali nad 20 K pridobnine brez doklad. Dalje se spreminjajo nekatere pristojbine. — Slovenskemu trgovskemu društvu »Merkur« se dovoli 500 K podpore.

Načelstvo je nasvetovalo običnemu zboru, da bi se naredbenim potem vpeljal v vse trgovske obrate osemurni delavnik. Trgovci z živili in železnino so proti temu, ker nakupujejo delavstvo ravno po 6. uri zvečer, ko se vrača z dela. Tudi je 8 urni delavnik v trgovskih obratih za sedaj še nemogoč zaradi nerednih razmer na železnici. Sklene se, da ta nasvet odbora preloži na poznejši čas, ker je gotovo, da se bo osrednja vlada s to zadevo pečala in se bo 8 urni delavnik upeljal zakonitim putem za celo Jugoslavijo.

Načelstvo predlaga dalje običnemu zboru nasvet, da se sklene naprositi vlado, da odredi, da se izdajajo obrtni listi za trgovino samo Jugoslovonom. To bo tem lažje, ker je izšla neka naredba centralne vlade, da smejo biti zaposleni v podjetjih samo Jugoslavlani. Sprejeto.

G. Čadež predlaga: Dokaz usposobljenosti naj se raztegne na vse trgovske obrate. Za dokaz naj se zahteva 3 letna učna in 4 letna praktična doba. Politične oblasti naj dovolijo trgovskim korporacijam upogled o doprineselem dokazu usposobljenosti. Pri oddaji obrtnih listov naj bi se upoštevala krajevna potreba, kakor je to že navada pri gostilničarski obrti. Sprejeto.

G. Rauter predlaga, da naj gremij trgovcev naprosi deželno vlado za Slovenijo, da čimprej poplača terjatve trgovcev do prejšnjega vojaškega erarja. Na ta denar čakajo trgovci že nad 8 mesecev in

mnogim preti pogin, če ne pridejo do svojih zahtev. Dalje predlaga, da stori gremij primerne korake proti denarnim zavodom, ki obrestujejo vloge samo po 2%, obrestne mere za posojila pa nočejo znižati. Sprejeto. G. Čadež še predlaga, da bi bilo jako umestno, če bi imeli trgovci svoj strokovni časopis. Zadeva je pa že v teku in se o tem predlogu več ne razpravlja. Ker se nihče več ne oglasi k besedi, se zborovanje zaključuje.

g Francoska trgovina med vojsko. »Temps« priobčuje 29. m. m. prvo uradno statistiko med vojsko o uvozu in izvozu Francije v letih 1914—1917. Leto 1914. je uvoz znašal 6402 milijona, a v letu 1917. je dosegel 16.311,9 milijonov frankov. L. 1914. se je izvozilo za 4.868,8 milijonov in leta 1917. 4.095 milijonov frankov. Po tej statistiki bi sodili, da se izvoz v primeri z uvozom ni tako zelo spremenil. In vendar je ravno nasprotno res. Če namreč pogledamo teže blaga, vidimo, da se je v letu 1914 uvozilo 334.346 tisoč stotov, v letu 1917 pa 348.340 tisoč. Izvozilo v l. 1914 se je 126.638 tisoč stotov, v letu 1917 pa samo 30.089 tisoč. Vidimo torej, da so se tudi v Franciji cene blagu zelo zvišale. V prvi vrsti je občutil vojsko izvoz, dočim se je uvoz primeroma le malo zvišal.

Aprovizacija.

a Semenski krompir. Vse one stranke, ki so se zglasile v gospodarskem uradu na magistratu za semenski krompir, dobe krompir v torek, dne 15. aprila dopoldne od 8. do 11. ure in popoldne od 2. do 5. ure v skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Kilogram stane 80 vin. in dobi vsaka stranka toliko krompirja, kolikor ga je prijavila.

a Iz mestnega aprovizacijskega oddelka z dne 9. aprila je poročati: Krušne moke še vedno zelo primanjkuje. Kruh je bil zadnje dni tako slab, da ga marsikdo sploh uživali ni mogel. Odsek je soglasnega mnenja, da nikakor ne kaže še naprej iz te moke peči kruh. Zato se s prihodnjim tednom opusti peko o hlebec. Peči se bodo začele zemlje iz bele

amerikanske moke. Vsaka zemlja tehta 6 klg in se prodajajo zemlje na krušne izkaznice po 30 vin. kos. Kdor ne bi hotel zemelj, lahko zahteva moko. Že pri krušnih komisijah tekoči teden bo vsaki stranki na prosto dano, ali se odloči za preje-manje moke ali kruha (zemelj). Razdelilni načrt in nadaljna pojasnila glede prejemanja moke in zemelj se pravočasno objavijo v časopisu. — Izkaznice ubožne akcije revidira poseben pododsek aprovizacijskega oddelka. Prihodnji teden se razdeli po pol kilograma bele moke na izkaznice.

Preložitve krušnih komisij. Krušne komisije bodo uradovale šele v soboto, dne 12. t. m., od 8. do pol 1. ure popoldne, ker se bo dalo strankam na razpolago, da dobe namesto kruha moko za kruh. Na močne izkaznice se bo dobilo tudi naprej moko za pecivo. Preden se ne objavi, kakce se bo to izvršilo, naj nihče ne odda svojih krušnih kart pekom.

Peki in prodajalci kruha se vabijo, da se zglase zanesljivo v četrtek, dne 10. t. m., ob 10. uri zjutraj v veliki dvorani mestnega magistrata zaradi tozadevnega dogovora. Manjkati ne sme prav nobenega, ker je zadeva silno nujna in ni časa, da bi se z vsakim pekom ali prodajalcem zaradi prepoznega prihoda posebej obravnavalo.

Kdo ve kaj? Kdo od vračajočih se ruskih, ujetnikov ve kaj o posestniku Mat-tevžu Završeku iz Male Račne pri Grosupljem na Dolenjskem? Bil je ujet v Rusiji. Zadnjič je pisal 3. maja 1918. Takratni naslov je bil: Matija Završek, Jelšanka Černuški kutar pri Jovanu Jolivarivod Gorlov. P. Ključki, gubernija Sibirskaja. Kdor bi kaj vedel o njem, naj blagovoli to javiti proti vrnitvi stroškov na naslov: Marjeta Završek, posestnica v Mali Račni, p. Grosuplje, Dolenjsko.

Najden je bil pred prodajalno Kon-zumnega društva v Spodnji Šiški poročni prstan. Dobi se: Sp. Šiška, Planinska ce-sta št. 168 od 5. do 6. ure zvečer.

Najdenih je šop kldučev, katere do-bi izgubitelj nazaj v magistratni stražnici.

Naročanje „Slovenca“!

Plemenska kobilica, 16 pšt. vi-soka, 3½ leta stara (pincaverca) je naprodaj. Poizve se v Ljubljani, Poljanska cesta 55.

Reslavracija Prešernova ulica št. 9 se priporoča v Ljubljani potujočemu občinstvu.

Valenca sprejme Anton Ferant, trgov-ski vrtnar v Ljubljani, Am-brožev trg, št. 3.

V neizmerni žalosti jav-ljamo vsem sorodnikom, pri-jateljem in znancem tužno vest, da je naša nadvse ljub-ljena predobna mamica oz. žena, gospa

Marija Vidle roj. Ferjan

danes dne 8. aprila 1919 ob 4. uri popoldne, previdna s s. zakramenti v 54. letu življenja mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice se vrši v četrtek, dne 10. apr. 1919 ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti v Koritnem na Ribensko pokopališče.

Koritno pri Bledu,

Lovro Vidic, soprog. Marija, Cecilija, hčera. Franjo, Ru-dolf, Anton, Lovro, Janko, sinovi. Lovro Vidic, tast.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša ljubljena soproga in mati, gospa

Helena Bergant

po dolgi in mučni bolezn, pre-videna s tolažil sv. vere dne 9. t. m. ob 9 uri zvečer mirno v Gospodu zaspala. Pogreb drage rajnice se vrši v petek dne 11. t. m. iz hiše žalosti Planinska cesta 154, na pokopališče k Sv. Križu.

Blago pokojnika priporoča-mo v molitev in blag spomin.

Sp. Šiška, 10. aprila 1919.

Zaljubljeni soprog in hčerka.

Naravno malinovo in citronovo esenco in druge potrebščine za izdelavo do-brih pekalic, kakor tudi 70% malinovo fondant-esenco za aromatiziranje kanditov priporoča destilacija esenc Srečko Potnik, Ljubljana, Slomškova ulica 27. Istotam se kupijo sveži, čisti olupki oranž, kg 15.— K.

Vsako množino konjske žime ku-kupujem smrekov les jelkov, hrastov okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon naj se naznanijo na V. Seagetti, parna žaga za državnim kolodvorom, Ljubljana.

Pisalni stroj se kupi. Ponudbe pod št. 11. Matelič, Ljubljana.

Proda se glasovir. Naslov pove dobro ohranjen. Uprava lista pod št. 11. Matelič, Ljubljana.

Več juridičnih knjig za študiranje, okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon naj se naznanijo na V. Seagetti, parna žaga za državnim kolodvorom, Ljubljana.

Hišna oprava se prodaja. — Pražakova ulica 10. prit., desno, od 2—4 ure.

Postrežnica se sprejme. Resljeva cesta št. 1, II. nadstropje.

Ženska z otrokom išče mesta. Spo-sobna vsakega kmečkega dela in popolnoma vešča tudi v kuhanju. Gre tudi na deželo proti prostem stanovanju in hrani. Naslov pove uprava lista pod št. 2333.

Cveničnjak železna konstrukcija in steklo, vse se novo, se prodaja. Naslov pri upravnistvu pod 2373.

Proda se črna obleka s kožuhovino, žensko perilo, slamički, posteljnina ter obleka in čevlji za petletnega otroka pri M. KAVCIC, Pot v Rožno dolino 42, prilike, od 10. do 4. pop. 12368

Pestunja se sprejme takoj v starost 14—16 let, ki je tudi zmorna nemškega jezika. Poizve se v Ljubljani, Poljanska cesta 55. 12365

3 vrata za skadišča prodaja trgov-ski SEVER & KOMP., Ljubljana. 12360

Par lepih komalov z vprego prode trgov. s s. SEVER & KOMP., Ljubljana. 12359

Priporočilo Proda se po nizki ceni vsakovrstno blago, posebno sledeče: razna cvetlice pripravne za otroške termike in šopke, predpasnike, tržne termike, papirnate zastavice, marmelada v kozarcih, ambrozija in punč za čaj, malinovec l. dr. Na prodaj je tudi rujava zametasta površna jopla, pripravna za otroški plašček ali obloko. Oglejda se v trgovini na Zabajaku št. 6.

Krojaškega pomočnika, dobro izur-jenega sprejme v stalno delo Ivan Slava, krojaški mojster, Ljubljana, Sv. Petra cesta 52. Stanovanje in hrana v hiši.

Kdor mi preskrbi za maj ali avgust v šentpeterskem predmestju stanovanje z 1 ali 2 sobama in kuhinjo, dobi kot nagrado čevlje po meri iz dobrega blaga. Naslov se pošlje pri upravnistvu tega lista pod št. 2355.

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi olinjate portrete na platno. Izvršuje umetniško po vsaki fotografiji

Davorin Roušek prvi fotografski in povečevalni zavod — V LJUBLJANI — KOLODVORSKA ULICA št. 34.

Ženitna ponudba.

Intelligenten mlad gospodar, lastnik velikega posestva, išče zveste družice mlajših let, simpatične zunanjosti, z nekaj premoženja in z veseljem do gospodarstva. Pisma z natančnimi podatki naj se pošljejo na upravnistvo tega lista, pod imenom »Planinska roža« 2319.

Ženitna ponudba.

Obrtnik, star 33 let, z 10.000 K dote, se želi seznaniti z dekletom ali vdovo, ki bi imela posestvo v kakem prometnem kraju. Vdove z dvema otrokoma niso izključene. Ponudbe se pošljejo na upravnistvo »Slovenca« pod »Srečni majnik«.

Kmetija

v nemški Spodnji Stajerski, 50 oralo, polovica smrekovega gozda, živina, stroji, se zamenja posestvo ali hišo v Sloveniji. Ponudbe pod 140.000 na upravnistvo »Slovenca«.

Ugodna prilika!

Proda se kompletna oprava za spalne sobe od elegantnih do preprostih vrst, razno drugo pohištvo, perilo in srebrno jedilno orodje.

Transport se na željo preskrbi. Po-jasnila daje Anončna eksp. Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Absolventna trgovska šola z eno-letno trg. prakso, večja slov. in nem. stenogr. in strojepljiva išče primerne službe v trgovskem podjetju (kot blaginčarka ali komptoristka) event. v kak drugi pisarni. Gre tudi na deželo. Ponudbo naj se vpošljejo na upravo pod št. 2380.

Sprejme se do 20 dobrih tesačev za obrezovanje smrekovega lesa proti dobri plači in preskrbi z živežem. Po-nudbe na Mihael Omahen, Višnjagora

Iščejo se sposobni ključavničarji

za rezalno in stiskalno orodje, kakor tudi za montiranje ključavnic. Reflek-tanti naj se obrnejo na: Kranjsko tvor-nico železa i bravarske robe, Kamnik.

Proda se iz proste roke popolnoma nov motorni mlin 12 HP

na bencin, najnovejšega sistema, na dva para kamnov za črno in belo moko s finimi sili in vso zraven spadajočo opravo. Kje, pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 2331.

Ing. dr. MIROSLAV KASAL

oblastveno poverjeni starbori inženir Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe.

Ljubljana, Hiltjerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno: Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoare, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženerske stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Proda se na Resljevi cesti v Ljubljani

lepo stavbišče na vogalu v izmeri 1700 m². Natančneje pojasnila daje pi-sarna dr. Pegana v Ljubljani.

V najem vzajem večjo trgovino

na Spodnjem Stajerskem na prometnem kraju, ako mogoče z nekaj posestvom. Cenjene ponudbe pod »Jugoslovani« postnoležeče Sostani.

Izgubila se je od gostilne Možina do zvebine 1400 kron in vojaško legiti-macijo, glasečo se na ime Anton Zajc, desetnik. Pošteni najditelj se naproša, da jo odda proti primerni nagradi last-niku v belgijsko vojašnico.

Koruzni

zdrob in moka se takoj dobi. Vpraša naj se na naslov: Zagrebački paromlin, Zagreb.

Proda se dobro ohranjena

mostna tehničarja za 2000 klg teže na utežo ter skoraj nova decimarna tehničarja za 200 klg.

Ponudbe stavi tvrdka

Mihael Omahen, Višnjagora.

Miši, podgane, stenice, ščurki.

in vsa golena mora poginiti, ako porabite moja najbolje preiskavana in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim mišim K 5, za pod-gane in miši K 6—1, za ščurke K 3—1, tinktura za stenice K 2—1, posebno močna tinktura za stenice K 5—1, uničevalce moljev K 2—1, prašek proti mrčesom 250 in 5 K; tinktura proti ušem pri ljudeh K 2—1; mazilo za uši pri ljudeh K 2—1; prašek za uši v obliki in perilu K 3—1; tinktura za bolhe pri psah K 150; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (anisev, rastlin) K 3—1. — Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 30., Petrinjska ulica 3.

Pravo žolto

domače milo za pranje

1 kg K 11.—. Pri naročbi enega zaboj-ška okoli 3½, kg K 3850 franko. Do-biva se po povzetju pri eksportnem podjetju M. Jünker v Zagrebu št. 30, Petrinjska ulica št. 3/III. Pri naročilih se prosi predplačilo polovice zneska.

Gospodarska pisarna

DR. IVAN ČERNE Ljubljana,

Miklošičeva cesta 6. (Vis-a-vis Hotel Union)

Bančna komisija, posojila, inka-so, trgov. informacije, financi-ranja, saniranja, trg. poravnave, promet z nepremičninami in podjetji, uprava premoženja, vter-javanje dolgov, izvedeniška mnenja, bilance, cenitve.

Tel. 37. Uradno 8—1/1, 3—5. Zahtevajte prospekt.

1 pomočnik in 2 učenca

za klesarsko, vodovodno in acetilinsko obrt, se sprejme takoj. — Franc Lončar, Ljubljana — Šiška, Celovška cesta 66.

Prodaj

hiši v Lescah

(št. 21 in 23); v tej hiši se nahaja že mnogo let poštni urad. Poleg tega je oddati še štiri stanovanja.

K tej hiši spada tudi zemljišče za 15 mern. posetje, 1 večji travnik in 14 orlov gojzda. — Nat. črna poljsnika se izvedo pri lastniku V. R. v Radovljici št. 84. 2350

Proda se temno.

modra obleka

z dolgimi blačami za dečka 14 do 15 let, še popolnoma dobro ohranjena, več drugih otroških oblek, nekaj čevljev in otroško perilo. Kje, pove iz prijaznosti upravn.ništvo „Slovenca“ pod št. 2368.

Laneno seme

kupi vsako množino po najvišji ceni Leopold Knez, trgovec v Krškem. Ponudbe se prosijo za navedbo množine in cene. 2351

Društvo lesnih industrijcev v Ljubljani razpisuje mesto

ravnatelja

Zahteva se popolna praksa v eksportu preko morja. Pisarna se bo otvorila v pristaniškem mestu Cimperj mogoče. Ponudbe je poslati na naslov Fr. Heinrich, lesni industrijec, škofja Loka. 2352

Dr. Ivan Matko

strokovni zdravnik za notranje bolezni, ordinira od pol 3. do pol 4. ure popoldne v Mariboru, Stolna ulica 1, III. nadstropje.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6 obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Velika izbira slanih in po najnižjih cenah.

Rosi Fabčić Rimska c. 6.

V zalogi različni modeli in vodno novi žalni klobuki

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim rizikom, otroških do, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastoj in poštine prosto. — Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Pšenico, oves, koruzo in ječmen

prodaja samo na cele vagone od postaje Sisak za takoj

veletrgovina z žitom in deželnimi pridelki

FRANC WEISS, SISAK.

Ustanovljeno leta 1891. — Ustanovljeno leta 1891.

Večja množina

karbida

se dobi pri BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 17. 5189

Vino,

staro in novo slivovsko rum itd. nudim po najnižjih cenah.

Kupujem

suhe gobe, dobre vreče in želod.

M. Rant, Kranj.

: : Priporočila se tvrdka : :

Jos. Petelinc

Ljubljana Sv. Petra nasip 7.

Zaloga šivalnih strojev in njih posameznih delov, igel in olja. Istotam se prodaja: steklo za izložbene omare (belgijsko steklo), kompletne z valjčnimi zastori, mere: 135x184, 63x184, 59x184, 49x184 in eno rabljena 90x162. 2353

Zidarji

dobijo trajno delo. Plača na uro do 250 K, za stanovanje in hrano se po možnosti preskrbi. Stavbna tvrdka Ivan Ogrin, Gruberjevo nabrežje 8.

Gobe

suhe in lepe

kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka: **Franc Dolenc, Kranj.**

Večja množina

železnih plugovje napredaj. **Ivan Kos, kovač**

Gorenjavas n. Škofjotoko.

Hiša v Trstu

trgovska ali priv. ev. tudi stavbišče se kupi

Obvezne pismene ponudbe

na

anončno ekspedicijo **Al. Matelič**

Ljubljana, Kongresni trg 3.

St. 51. Britev

z jako finim rezinim, lom, že brušena kar za rabo.

Cena K 6-25. K 9-—, K 13-50.

— Zahtevajte veliki cenik z več nego 1000 slikami, brezplačno. —

— E. LUNA, Maribor št. 75. —

„Sirkove metle“

lepo domače delo, največje št. 4 prodaja na drobno 10 K za komad. — Trgovci popust.

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Upognjeno pohištvo

je zopet začela izdelovati Tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva

I. Bahovec nasl.

Duplica — Kamnik

Kompletne opreme za hotele, gostilne, kavarne, zavode, dvorane i. dr. Založniki in trgovci dobe poseben popust. 2170

Valentin Maček

tovarna v Domžalah št. 43

imam še v zalogi več 100 predpražnikov, več sto parov slamnatih solinov, več 100 parov slamnatih podplatov (vločkov), čez 100 ženskih modrih predpasnikov, belih ženskih srajc in joplo, vse iz pravega platna. — Cene v tem času nizke. — Vzemem tudi fižol i. dr. za plačilo.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvorno zakonito zajamčeno „Skaboform“ mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček 4 K, veliki lonček 6 K, porcija za rodbino 15 K. Zaloga za Ljubljano in okolice: Lekarstva pri zlatem jellenu, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko „Skaboform“!

Pr. poročam:

žepne svetilke, baterije in

: : karbidne svetilke : :

KARBID

zdrobljen, finejšje vrste za sobne svetilke, ter različne gorilce, nadalje

vsakovrstne vžigalnike

granat in ploščnate, ter kamenčke i. dr. **Ignacij Vok**

trgovina s šivalnimi stroji in kolesi Ljubljana, Sodna ulica 7.

Lepa poln lic in rok prinese mnogo prednosti tako v zdravstvenem kakor v družbenem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena „Elza“ pomada za obnavljanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, ožja prišče, brani proti solnčarici, solnčnim pegam, borl, razkavosti, velosti kože — Lonček močnejše vrste 6 kron. Omot in poštnina se se računa posebej. **Nameslo škodljivega mila** vzemi seboj najceneje. **Proti potenju telesa** in negovanje telesa. **Proti kašlju** mentolni migrenski črtalk. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbrbljanju in ranitvi. **Voda za oči** (collyrium) 2 K 50 v. **Kapljice proti zobobolu** 2 K 50 v. **Pravi zagorski prsi sok** proti kašlju steklenica 3 K. **Francovo žganje** v stekli, 4 K 80 v in 12 K 80 v. **Za želodec**, prava švedska tinktura, vel. stekli, 7 K 50 v, balzam (melen) mala stekli, 1 K 60 v. **Kurja očesa** odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura „Elza“ (tekočina) skupaj s kartonom 3 K in tvorn. obliž po 3 K in 1 K 50 v. **Proti potenju telesa in nog** je Fellerjev „Elza“ prašek z vsipom 1 K 50 v. **Krmlini prašek za živino** davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poštnina se računa posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER**, Stubiča, Elza trg št. 134 (Hrv. Zagorje).

VINO

belo letnik 1918, 7° močno, K 6-50 za 1 rudeče „ 1918, 8° „ 7-60 „ „ temnordeče 1. 1917, 9-8° močno, K 9-— „ „

iz kleti v Šiški, odn. kolodvor, Ljubljana. Trgovina vina **MILKO JESIĆ**, Ljubljana, Florjanska ulica 36.

Danes nenadomestljivo perilo se štedi samo z

mila znamke „**Srna**“

Tovarna mila in soče **Ig. Fock, Kranj.** Poskusni zavoj s 4 1/2 kg vsebine.

!SVETLA!

Generalna reprezentanca za **baterije, žarnice, elektrotehniko**, (izdelek svetovne slovenske tvornice) za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb,

začasno Ljubljana, Ilirska ulica številka 29/L

Daruvar

Mineralno in blatno kopališče.

Radioaktivni topli izvori. Najuspešnejše zdravljenje: reumatizma, ischiassa, posledic raznih bolezni, ženskih bolezni, slabokrvnosti in splošne slabosti. **Dobra oskrba.** Celo leto otvoreno. Glavna sezona od maja do septembra.

Slavonija, postaja juž. žel.

Ugodno letovišče.

Celo leto otvoreno.

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovjšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštnem povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej.

Glavno zastopstvo **KINTA svetilk**, Ljubljana, Dunajska c. 12.Telegrami: **KINTA** Ljubljana.**Knjigovodkinja**

obenem korešpondentinja in disponentinja katera je bila že v mirnem času par let v trgovini špacirski blaga in deželnih pridelkov, popolno zmožna slovenskega in nemškega jezika se sprejema. Hrana in stanovanje v hiši. — Prednost imajo gospice trgovskega tečaja z odliko in snajo še stenografijo, hrvaščino in laščino.

Franc Dolenc, Kranj.